

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบด้านสุขภาพของประชาชนจากโครงการก่อสร้างรถกระเช้าเชียงใหม่ – แม่ฮ่องสอน กรณีศึกษาบ้านแม่ปิง ตำบลแม่ฮี้ อำเภอป่าตอง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการศึกษาตามขอบเขตเนื้อหาที่ได้กำหนดไว้ โดยเน้นการศึกษาในเชิงคุณภาพอาศัยการสังเกต การสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่มย่อยกับชาวบ้านในหมู่บ้านครัวเรือนและตัวแทนกลุ่มผลประโยชน์ ผสมผสานกับเชิงปริมาณ ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามความคิดเห็นเข้ามาช่วยเพื่อให้เห็นถึงผลกระทบทางด้านสุขภาพของประชาชนหากมีโครงการฯ เกิดขึ้น และจากการศึกษาตามวัตถุประสงค์ดังกล่าว ผู้วิจัยขอเสนอผลการศึกษาในรูปแบบความเรียงประกอบตาราง โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น

4.1 ข้อมูลทั่วไป ของกลุ่มตัวอย่าง

4.2 ผลการประเมินผลกระทบทางด้านสุขภาพของประชาชน

- 4.2.1 ปัจจัยด้านกายภาพของชุมชน
- 4.2.2 ปัจจัยด้านกายภาพที่คาดว่าจะมีผลกระทบต่อสุขภาพ
- 4.2.3 ปัจจัยด้านสังคมที่มีผลกระทบต่อสุขภาพ
- 4.2.4 ปัจจัยด้านสังคมที่คาดว่าจะมีผลกระทบต่อสุขภาพ
- 4.2.5 ปัจจัยด้านสุขภาพ
- 4.2.6 ผลกระทบทางด้านสุขภาพของประชาชนถ้าเกิดโครงการฯ

4.3 แนวทางหรือมาตรการในเชิงป้องกันผลกระทบทางลบ

4.1 ข้อมูลทั่วไป ของกลุ่มตัวอย่าง

จากการสอบถามพบว่าผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 54 ที่เหลือเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 46 ส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุระหว่าง 26-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 45 รองลงมาอยู่ในช่วงอายุระหว่าง 41-55 ปี คิดเป็นร้อยละ 36 และในช่วงอายุ 56 ปีขึ้นไปและต่ำกว่า 25 ปี คิดเป็นร้อยละ 10 และ 9 ตามลำดับ จะเห็นได้ว่าการเข้าเก็บข้อมูลจำนวนของเพศมีความใกล้เคียงกันเป็นเพราะว่าผู้หญิงจะนิยมอยู่ทำงานบ้านมากกว่าทำให้การเข้าถึงเป็นไปได้ด้วยความสะดวก ส่วนเพศชายจะ

เน้นการเข้าไปสอบถามในช่วงเวลาเลิกงานประมาณ 5 โมงเย็น หรือช่วงวันหยุดวันอาทิตย์ และช่วงประชุมหมู่บ้าน ส่วนช่วงอายุของผู้ตอบแบบสอบถามมีความใกล้เคียงกันเนื่องจากแรงงานส่วนใหญ่จะอยู่ระหว่าง 30 ปีขึ้นไป ส่วนช่วงอายุต่ำกว่า 25 พบน้อยเนื่องจากเป็นวัยศึกษาส่วนใหญ่จะไปศึกษาต่อยังต่างจังหวัดเป็นหลัก

ส่วนสถานภาพของผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่สมรส คิดเป็นร้อยละ 72 รองลงมาโสด คิดเป็นร้อยละ 20 หย่าและแยกกันอยู่ คิดเป็นร้อยละ 5 และ 3 ตามลำดับ ชาวบ้านส่วนใหญ่จะสมรสและอยู่กันเป็นครอบครัวใหญ่

ระดับการศึกษาของผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ได้รับการศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 35 รองลงมาคือมัธยมศึกษาตอนต้น คิดเป็นร้อยละ 25 และมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. ภูมิลำเนาของผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่อาศัยอยู่ที่บ้านแม่ปิงมาตั้งแต่กำเนิด คิดเป็นร้อยละ 92 รองลงมา ย้ายตามครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 5 และน้อยที่สุดย้ายตามหน้าที่การงาน คิดเป็นร้อยละ 3 ส่วนใหญ่มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 1-5 คน คิดเป็นร้อยละ 74 ที่เหลือ 6-10 คน คิดเป็นร้อยละ 26 ส่วนลักษณะของบ้านพักส่วนใหญ่เป็นของตนเอง คิดเป็นร้อยละ 75 ที่เหลือเป็นผู้อยู่อาศัย คิดเป็นร้อยละ 25

ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 56 รองลงมาคือรับจ้างทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 25 และค้าขาย และธุรกิจส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 15 และ 4 ตามลำดับ ระยะเวลาในการอาศัยอยู่ในพื้นที่ ส่วนใหญ่มากกว่า 20 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 85 รองลงมา 16-20 ปี คิดเป็นร้อยละ 9 และน้อยที่สุดต่ำกว่า 10 ปี ร้อยละ 6 อาชีพหลักของชาวบ้านจะเป็นการปลูกพืชเศรษฐกิจ ถั่วเหลือง ข้าวโพด ส่วนข้าวจะปลูกไว้เพื่อบริโภค (ตาราง 4)

จากการประมวลผลข้อมูลการรับรู้เกี่ยวกับโครงการก่อสร้างรถกระเช้าเชียงใหม่ – แม่ฮ่องสอน ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เคยได้รับทราบข่าวสาร คิดเป็นร้อยละ 95 และที่เหลือที่ไม่เคยได้รับทราบข่าวสารเกี่ยวกับโครงการฯ คิดเป็นร้อยละ 5 และการรับรู้ข่าวสารของโครงการฯ ส่วนใหญ่ได้รับทราบจากคณะผู้ศึกษาจากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่และมหาวิทยาลัยนเรศวรจากโครงการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อมด้านสังคม (SIA) และการประเมินสิ่งแวดล้อมเชิงกลยุทธ์ (SEA) โครงการก่อสร้างระบบขนส่งด้วยสายพาน เชียงใหม่-แม่ฮ่องสอนที่ได้จัดประชุมรับฟังความคิดเห็นจากชาวบ้าน คิดเป็นร้อยละ 83 ที่เหลือรับทราบจากผู้นำชุมชน คิดเป็นร้อยละ 12 การรับรู้ข่าวสารของชาวบ้านนั้นค่อนข้างที่จะรู้และเข้าใจเป็นอย่างดี เนื่องจากมีการประชาสัมพันธ์จากหลาย ๆ พื้นที่ รวมทั้งมีการเก็บรวบรวมข้อมูลหลากหลายด้านจากหลายองค์กร การเข้าไปในพื้นที่เพื่อการเผยแพร่โครงการฯ รวมถึงการเข้าไปศึกษาผลกระทบทางด้านสังคมอันอาจเกิดจากโครงการฯ ของ น.ส

เปล่งศรี ทองอ่อน นักศึกษาสาขาการจัดการมนุษยภัยกับสิ่งแวดล้อมจากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ในพื้นที่บ้านแม่ปิง

ตาราง 4 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามข้อมูลทั่วไปดังนี้

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	46	46.0
หญิง	54	54.0
รวม	100	100
อายุ	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 25 ปี	9	9.0
26-40 ปี	45	45.0
41-55 ปี	36	36.0
56 ปีขึ้นไป	10	10.0
รวม	100	100
สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
โสด	20	20.0
สมรส	72	72.0
หย่า	5	5.0
แยกกันอยู่	3	3.0
รวม	100	100
การศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ประถมศึกษา	35	35.0
มัธยมศึกษาตอนต้น	25	25.0
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	15	15.0
อนุปริญญา/ปวส.	5	5.0
จบปริญญาตรีหรือสูงกว่า	4	4.0
ไม่ได้เรียน	13	13.0
รวม	100	100

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

ตาราง 4 (ต่อ)แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามข้อมูลทั่วไปดังนี้

ภูมิลำเนา		
อยู่ที่นี้ตั้งแต่กำเนิด	92	92.0
ย้ายมาตามหน้าที่การงาน	3	3.0
ตามครอบครัว	5	5.0
รวม	100	100
จำนวนสมาชิกในครอบครัว		
	จำนวน	ร้อยละ
1-5 คน	74	74.0
6-10 คน	26	26.0
รวม	100	100
ลักษณะบ้านพัก		
เป็นของตนเอง	75	75.0
เป็นผู้อยู่อาศัย	25	25.0
รวม	100	100
อาชีพ		
เกษตรกร	56	56.0
ค้าขาย	15	15.0
ธุรกิจส่วนตัว	4	4.0
รับจ้างทั่วไป	25	25.0
รวม	100	100
ระยะเวลาที่ท่านอาศัยอยู่ในหมู่บ้านนี้		
ต่ำกว่า 10 ปี	6	6.0
16-20 ปี	9	9.0
มากกว่า 20 ปีขึ้นไป	85	85.0
รวม	100	100

ในส่วนของการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพและภาวะสุขภาพส่วนใหญ่รับทราบจากเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์อนามัยและสาธารณสุข คิดเป็นร้อยละ 35 รองลงมาคือกลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขมูลฐานชุมชน อสม. คิดเป็นร้อยละ 25 และผู้นำชุมชน คิดเป็นร้อยละ 15 และหนังสือพิมพ์ แผ่นพับ โปสเตอร์จากอนามัยหมู่บ้าน เอกสารจากโรงพยาบาล ซึ่งมีค่าเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 10 และวิทยุ โทรทัศน์ คิดเป็นร้อยละ 5 ตามลำดับ ส่วนของปัญหาทางสุขภาพใน

ปัจจุบัน (ที่ผ่านการวินิจฉัยโรคจากแพทย์แล้ว) พบว่าส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาทางสุขภาพ คิดเป็นร้อยละ 70 และที่เหลือมีปัญหาทางสุขภาพ คิดเป็นร้อยละ 30 และปัญหาทางสุขภาพ (ที่ผ่านการวินิจฉัยโรคจากแพทย์แล้ว) พบว่าเป็นโรคความดัน คิดเป็นร้อยละ 15 รองลงมาเป็นโรคหัวใจ คิดเป็นร้อยละ 10 และน้อยที่สุดเป็นโรคเบาหวาน คิดเป็นร้อยละ 5 ตามลำดับ (ตาราง 4)

ตาราง 5 แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างในการรับรู้ ข้อมูลการรับข่าวสารของโครงการฯ

ข่าวสารเกี่ยวกับโครงการฯ	จำนวน	ร้อยละ
คณะผู้ศึกษาจากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่และ มหาวิทยาลัย นเรศวร	83	83.0
ผู้นำชุมชน ไม่เคย	12	12.0
	5	5.0
รวม	100	100
ทางเลือกในการอนุมัติให้ก่อสร้างโครงการฯของชาวบ้าน		
ไม่ให้ดำเนินการ	10	10.0
ดำเนินการต่อ	6	6.0
เลื่อนการดำเนินการออกไป	24	24.0
ให้ดำเนินการต่อแต่ต้องปรับแก้จนเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย	60	60.0
รวม	100	100
อาการ เจ็บป่วยในรอบปีที่ผ่านมาของสมาชิกครอบครัว		
มี	22	22.0
ไม่มี	78	78.0
รวม	100	100
ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพและภาวะ สุขภาพ		
หนังสือพิมพ์ แผ่นพับโปสเตอร์ จากอนามัยหมู่บ้าน	10	10.0
วิทยุ โทรทัศน์	5	5.0
เอกสารจากโรงพยาบาล	10	10.0
กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขมูลฐานชุมชน อสม.	25	25.0
ผู้นำชุมชน	15	15.0
เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์อนามัยและสาธารณสุข	35	35.0
รวม	100	100

ตาราง 5 (ต่อ) แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างในการรับรู้ ข้อมูลข่าวสารของโครงการฯ

ปัญหาสุขภาพที่ผ่านการวินิจฉัยโรคจากแพทย์แล้วว่าเป็นโรค		
ไม่มี	70	70.0
โรคหัวใจ	10	10.0
ความดัน	15	15.0
เบาหวาน	5	5.0
รวม	100	100

ในส่วนของอาการเจ็บป่วยในรอบปีที่ผ่านมาของผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ไม่มีอาการเจ็บป่วย คิดเป็นร้อยละ 78 และที่เหลือมีอาการเจ็บป่วย คิดเป็นร้อยละ 22 (ตาราง 5)

4.2 ผลการประเมินผลกระทบทางด้านสุขภาพของประชาชน

4.2.1 ปัจจัยด้านกายภาพของชุมชน

1) ประวัติความเป็นมาของชุมชนบ้านแม่ปิง

หมู่บ้านแม่ปิงก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2305 โดยชาวป่าก่อญอซึ่งเดิมตั้งถิ่นฐานอยู่ปากฝั่งตะวันตกของแม่น้ำปาย ในบริเวณที่ปัจจุบันเป็นบ้านเมืองแพร่ ตำบลเวียงใต้ พะก่ากั้นนะเจ้าฟ้าเมืองปายในช่วงเวลานั้นได้สั่งการให้ชาวป่าก่อญอที่ตั้งถิ่นฐานอยู่บริเวณนั้น โยกย้ายไปตั้งถิ่นฐานใหม่ในบริเวณปากตะวันออกของลำน้ำปาย และสองฝั่งลำน้ำแม่ปิงน้อยไปจนจรดคดอยทุ่งเก็งการ โยกย้ายดังกล่าว พะก่ากั้นนะเห็นว่าบริเวณพื้นที่ซึ่งชาวป่าก่อญอตั้งถิ่นฐานอยู่นั้น ควรใช้เป็นพื้นที่รองรับการขยายตัวของเมืองปาย เนื่องจากมีคนเมืองและไทใหญ่อพยพโยกย้ายเข้ามาทำงาน และตั้งถิ่นฐานเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ จึงได้ยกที่ดินแปลงใหญ่ในหุบเขาซึ่งมีแม่น้ำปายและแม่น้ำแม่ปิงน้อยไหลผ่านเหมาะแก่การทำเกษตรกรรมให้ชาวป่าก่อญอเป็นการทดแทน ด้วยเหตุนี้ชาวป่าก่อญอจึงอพยพโยกย้ายมาอยู่ปากตะวันออกของแม่น้ำปาย และเรียกขานหมู่บ้านแห่งนี้ว่า “บ้านแม่เลี้ยง” มีนายแกละหม้อลาเป็นหัวหน้าหมู่บ้าน ต่อมาจำนวนประชากรเพิ่มมากขึ้นกอบปรักกับหมู่บ้านลูกน้ำท่วมบ่อยครั้ง จึงได้ขยับขยายพื้นที่ของหมู่บ้านออกไปบริเวณเชิงคดอยทุ่งเก็ง และเรียกหมู่บ้านแห่งนี้เสียใหม่ว่า “บ้านทุ่งเก็ง” และต่อมากระทรวงมหาดไทยได้มีประกาศจัดตั้งหมู่บ้านขึ้นอย่างเป็นทางการ เมื่อปี พ.ศ. 2454 ได้ตั้งชื่อหมู่บ้าน บ้านแม่ปิง หมู่ที่ 4 ตำบลแม่สี ตามชื่อลำน้ำที่ไหลผ่านหมู่บ้าน

2) ที่ตั้งและอาณาเขต

บ้านแม่ปิงตั้งอยู่หมู่ที่ 4 ตำบลแม่ฮี้ อำเภอป่าตอง จังหวัดแม่ฮ่องสอน อยู่ห่างจากตัวอำเภอป่าตอง 12 กิโลเมตร มีพื้นที่ทั้งหมด 34,111 ไร่ ลักษณะพื้นที่ของหมู่บ้านเป็นที่ราบเชิงเขาซึ่งอยู่ติดกับห้วยแม่ปิงและห้วยทรายที่ไหลไปรวมกับแม่น้ำปายบริเวณท้ายหมู่บ้าน จากถนนสาย 1095 เชียงใหม่ – ปาย – แม่ฮ่องสอน จะมีแยกเข้ามายังหมู่บ้านตามถนนคอนกรีต โดยจะผ่านทุ่งนาที่มีลักษณะเป็นขั้นบันไดและผ่านโรงเรียนบ้านแม่ปิงก่อนจะเข้าสู่ตัวหมู่บ้านที่ตั้งอยู่บนเนินเขา โดยมีอาณาเขตติดต่อดังนี้

ทิศเหนือ ติดกับ บ้านท่าปาย ตำบลแม่ฮี้ อำเภอป่าตอง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ทิศใต้ ติดกับ บ้านเหมืองแร่ ตำบลเมืองแปงและตำบลโป่งสา
รวมทั้งเขตป่าสงวนแห่งชาติห้วยน้ำดัง

ทิศตะวันออก ติดกับ เขตอุทยานแห่งชาติห้วยน้ำดัง

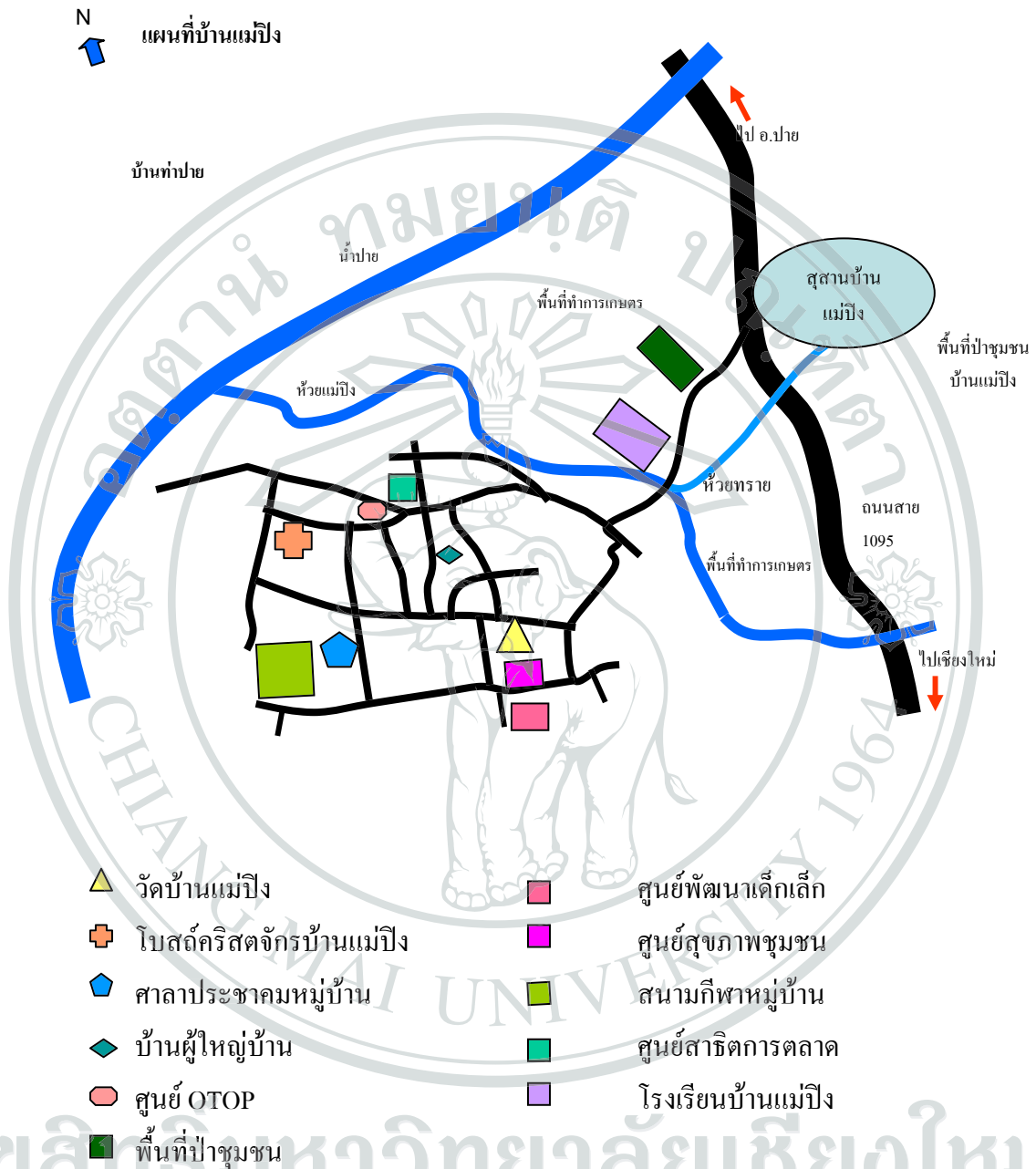
ทิศตะวันตก ติดกับ บ้านสบแพม ตำบลทุ่งยาว อำเภอป่าตอง

ตาราง 6 แสดงพื้นที่ของหมู่บ้านแม่ปิง มีพื้นที่ 34,111 ไร่ ประกอบด้วย

พื้นที่	จำนวน	ร้อยละ
ที่ดินสาธารณประโยชน์	25 ไร่	0.07
ที่ดินที่อยู่อาศัย	268 ไร่	0.79
ที่ดินทำกิน	1,582 ไร่	4.64
พื้นที่ป่าไม้	32,200 ไร่	94.40
พื้นที่อื่น ๆ	36 ไร่	0.11
รวม	34,111 ไร่	100.00

ที่มา: องค์การบริหารส่วนตำบลแม่ฮี้ พ.ศ.2552

บ้านแม่ปิงเป็นหมู่บ้านที่มีความอุดมสมบูรณ์ โดยมีลำน้ำผ่านหมู่บ้านถึง 3 สาย ได้แก่ ห้วยแม่ปิงซึ่งถือเป็นลำน้ำที่สำคัญที่สุดของหมู่บ้านที่หล่อเลี้ยงชาวบ้าน ในหมู่บ้านมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยห้วยแม่ปิงนั้นอยู่เขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์ของหมู่บ้านซึ่งเป็นพื้นที่ต้นน้ำที่มีน้ำตกแม่ปิงก่อนจะไหลผ่านหมู่บ้าน นอกจากห้วยแม่ปิงแล้วยังมีลำห้วยทราย ซึ่งเป็นลำน้ำสาขาของห้วยแม่ปิง ไหลมาบรรจบกับน้ำจากห้วยแม่ปิง บริเวณทางเข้าหมู่บ้านเพื่อเป็นสายใหญ่ก่อนจะไหลไปรวมกับแม่น้ำปายบริเวณท้ายหมู่บ้าน

ภาพ 1 แผนที่ โดยสังเขปของหมู่บ้านแม่ปิง

ตำแหน่งการก่อสร้างโครงการฯ ในพื้นที่บ้านแม่ปิงบ้านแม่ปิงเป็นพื้นที่ ที่ทางโครงการฯ จะก่อสร้างสถานีที่ 2 ปายซึ่งเป็นสถานีระหว่างทางที่จะมีผู้โดยสารขึ้นลงในพื้นที่ใกล้เคียงกับหมู่บ้าน โดยมีตำแหน่งที่ตั้ง ดังนี้จากการวิเคราะห์เอกสารแนะนำโครงการกระเช้าลอยฟ้าเชียงใหม่-แม่ฮ่องสอน (บริษัทปายเคเบิลทรานสปอร์ต จำกัด, 2540) พบว่า สถานีที่ 2 ปาย ตำแหน่ง MP61 หรือ PP01 เป็นสถานีย่อยระหว่างทางใช้พื้นที่ก่อสร้างประมาณ 5 ไร่ ตัวสถานีมี

ลักษณะเป็นอาคารคอนกรีตใช้ระบบการขับเคลื่อนที่ใช้พลังงานไฟฟ้าเป็นต้นกำลังไปยังมอเตอร์เพื่อขับเคลื่อนระบบไฮดรอลิกและส่งถ่ายกำลังไปยังระบบขับเคลื่อนต่อไป โดยสถานีที่ประกอบด้วยพื้นที่ภายนอกสถานีจะมีลานจอดรถโดยสาร ลานจอดรถส่วนบุคคล ทิวรถรับจ้างสาธารณะ (รถตู้ รถสองแถว แท็กซี่ มอเตอร์ไซค์) สวนสาธารณะ อาคารสันทนาการ ลานพักผ่อน ลานกิจกรรม และลานออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ และพื้นที่ภายในสถานีจะมีฝ่ายประชาสัมพันธ์ ห้องขายตั๋ว ร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึก ร้านสะดวกซื้อ ห้องน้ำ สถานีตำรวจย่อย สถานีพยาบาล ชานชาลาเทียบกระเช้าเพื่อการลำเลียงผู้โดยสารและสิ่งของซึ่งสถานีที่ 2 นี้จะเล็กกว่าสถานีต้นทางและสถานีปลายทาง ยานพาหนะที่ใช้ในโครงการฯ นี้เรียกว่า Funitel เป็นยานพาหนะที่ใช้ระบบการขับเคลื่อนด้วยเคเบิลคู่ประสิทธิภาพในการทรงตัวสูง เคลื่อนที่ได้ด้วยความเร็วสูงและสามารถวิ่งผ่านพายุที่มีความเร็วสูงประมาณ 100 - 120 กิโลเมตรต่อชั่วโมง สามารถบรรจุผู้โดยสารได้ประมาณ 25 คนต่อ 1 ห้องโดยสารและมีห้องน้ำสาธารณะอยู่ในตัวห้องโดยสาร ภายในสถานีจะมีสถานีไฟฟ้าย่อยประจำสถานีเพื่อกระจายกระแสไฟฟ้า มีระบบไฟฟ้าสำรอง น้ำที่ใช้ในสถานีจะเป็นระบบน้ำประปาซึ่งใช้แหล่งน้ำผลิตประปาจากแม่น้ำปายซึ่งจะใช้น้ำประมาณ 36 ลบ.ม./วัน โดยตัวสถานีมีระยะห่างจากแหล่งน้ำประมาณ 538 เมตร มีระบบบำบัดน้ำเสียก่อนที่จะปล่อยลงสู่แหล่งน้ำ

ส่วนเสารับน้ำหนักเป็นเสาเพื่อรองรับน้ำหนักสายเคเบิลที่พาดผ่าน และเป็นตัวแยกสายเคเบิลให้อยู่ในระดับสูงขึ้นเหนือพื้นดิน ส่วนใหญ่ทำจากโลหะ โดยลักษณะของเสารับน้ำหนักของโครงการฯ ที่ผ่านหมู่บ้านแม่ปิงมี 2 ลักษณะ คือ

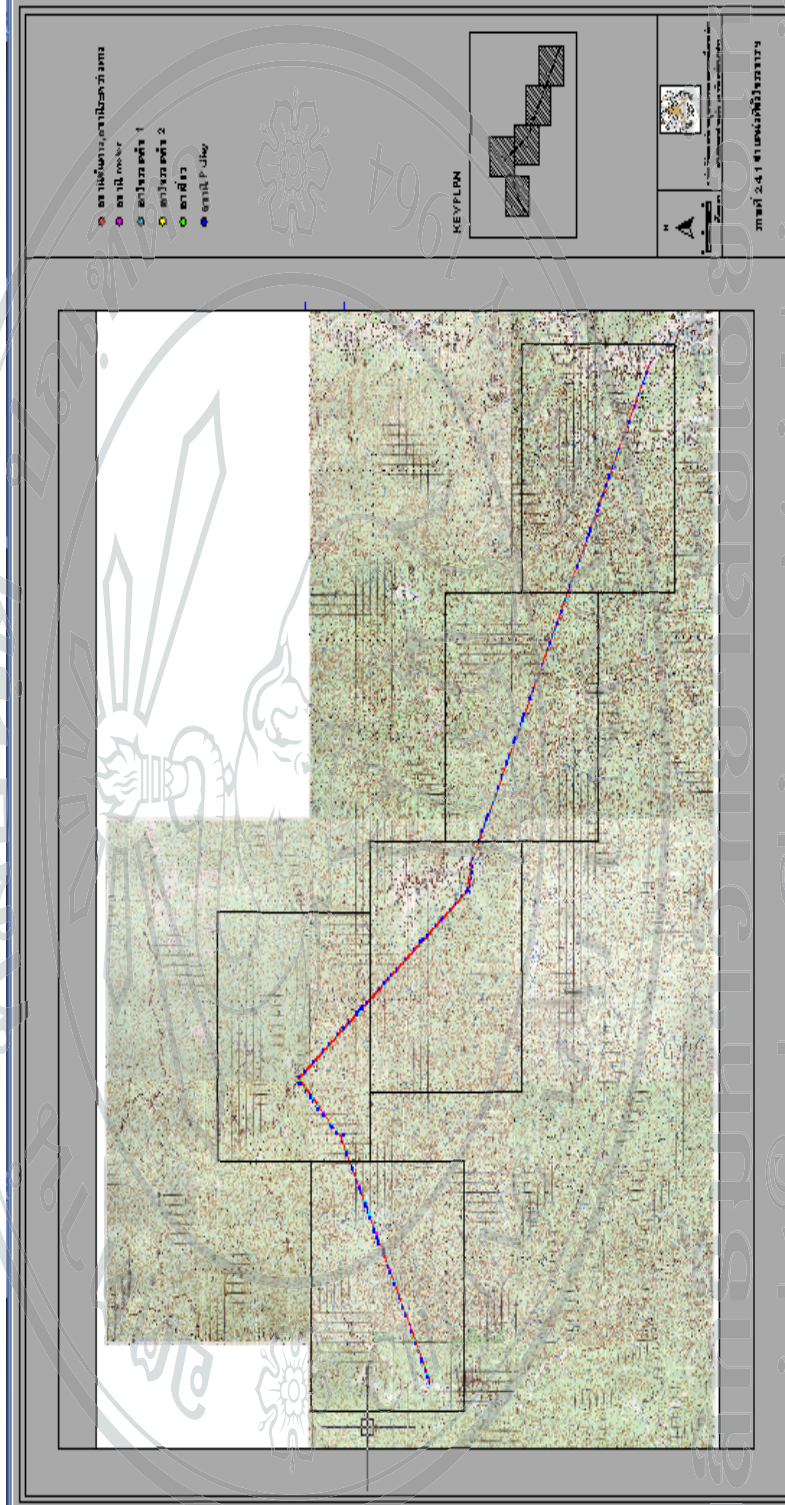
เสาเดี่ยวหรือเสากลม ในตำแหน่ง MP59 และ MP60 จะใช้ก่อสร้างบนพื้นที่ราบที่สามารถใช้รถยกขนาดใหญ่เข้าไปสนับสนุนการก่อสร้างได้ โดยเสาเดี่ยวจะมีระยะห่างจากแหล่งน้ำประมาณ 141 เมตร ใช้พื้นที่ก่อสร้างประมาณ 2 ไร่ โดยหนึ่งไร่แรกจะเป็นพื้นที่ที่ตั้งเสาส่วนไร่ที่สองจะกันไว้ไม่ให้คน สัตว์เข้าไปยังพื้นที่ทั้งยังเป็นการป้องกันไฟฟ้าที่จะเกิดขึ้นซึ่งจะเป็นอันตรายต่อการขนส่ง ซึ่งเสาเดี่ยวนั้นตำแหน่งของเสาจะอยู่ในเขตพื้นที่ทำกินของชาวบ้านในหมู่บ้านซึ่งเป็นพื้นที่เขตอุทยานแห่งชาติห้วยน้ำดัง เสาโครงเหล็ก 1 ในตำแหน่ง MP58 ใช้สำหรับก่อสร้างบนพื้นที่ที่เป็นที่เนิน จุดตั้งเสาโครงเหล็ก 1 มีระยะห่างจากแหล่งน้ำประมาณ 178 เมตร ใช้พื้นที่ก่อสร้างประมาณ 2 ไร่ โดยหนึ่งไร่แรกจะเป็นพื้นที่ที่ตั้งเสาส่วนไร่ที่สองจะกันไว้ไม่ให้คน สัตว์เข้าไปยังพื้นที่ทั้งยังเป็นการป้องกันไฟฟ้าที่จะเกิดขึ้นซึ่งจะเป็นอันตรายต่อการขนส่ง เสาโครงเหล็ก 1 ตำแหน่งของเสาจะอยู่ในเขตพื้นที่ที่เป็นป่าชุมชนของหมู่บ้านซึ่งอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติห้วยน้ำดังและสถานี Pulley ในตำแหน่ง MP57 พื้นที่ตั้งเสามีระยะห่างจากแหล่งน้ำประมาณ 262 เมตร ใช้

พื้นที่ก่อสร้างประมาณ 2 ไร่ ตำแหน่งของเสาอยู่ในเขตพื้นที่ที่เป็นป่าชุมชนของหมู่บ้านที่อยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติห้วยน้ำดัง

การก่อสร้างเสาทุกต้นจะต้องทำการตัดต้นไม้บริเวณพื้นที่ก่อสร้างและต้องมีการปรับพื้นที่เพื่อให้เหมาะต่อการตั้งเสา โดยเสาหนึ่งต้นจะใช้เวลาในการก่อสร้างประมาณ 1 เดือน ใช้กำลังคนประมาณ 25 คนต่อต้น การขนส่งลำเลียงวัสดุอุปกรณ์มี 2 ทาง คือ ถ้าหากพื้นที่ก่อสร้างรถยนต์ไม่สามารถเข้าไปได้จะลำเลียงโดยเฮลิคอปเตอร์ แต่ถ้าพื้นที่รถยนต์สามารถเข้าไปได้ก็จะใช้รถยนต์ในการบรรทุกสิ่งของเข้าไปในพื้นที่ก่อสร้างซึ่งพื้นที่บ้านแม่ปิงใช้ทั้ง 2 ทางในการลำเลียงวัสดุอุปกรณ์

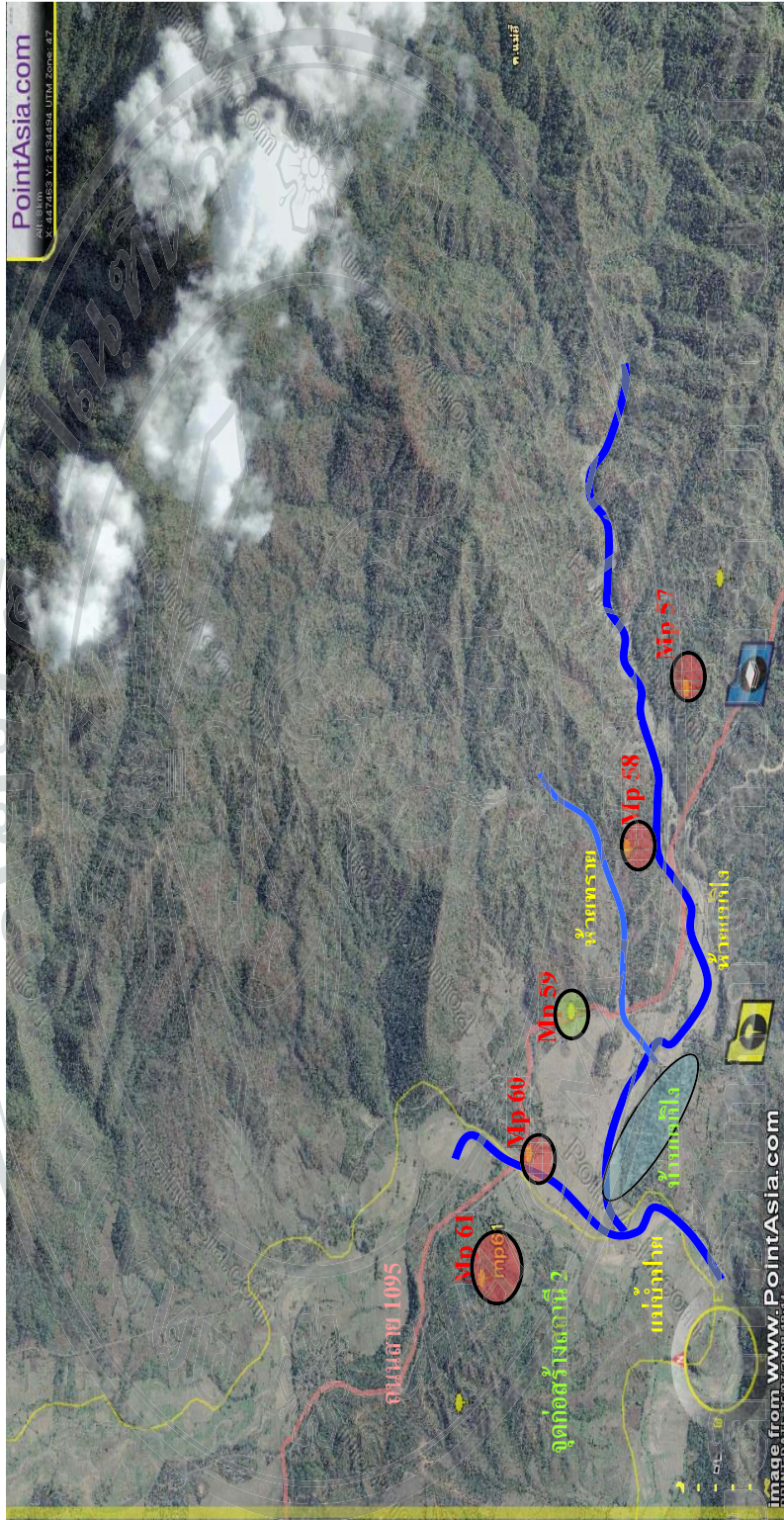

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

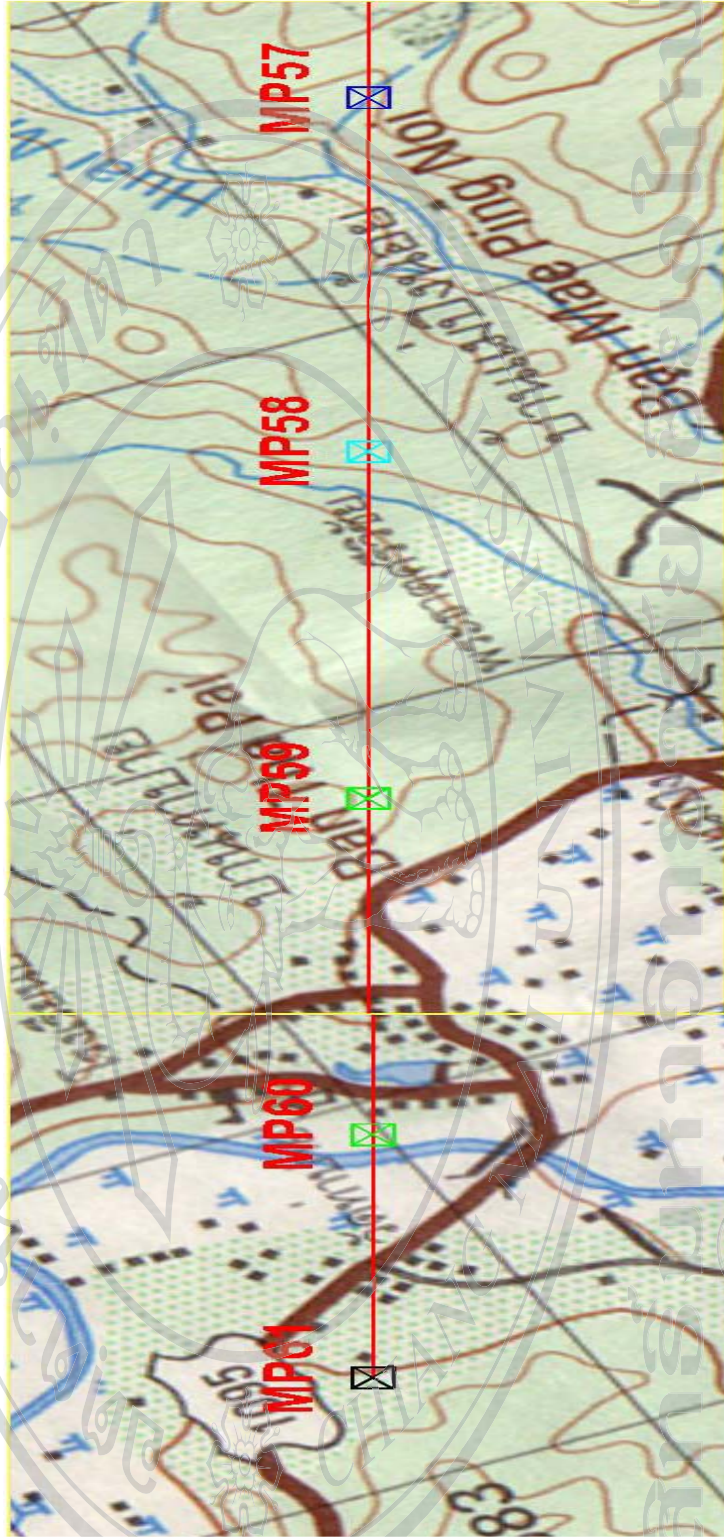
ภาพ 2 แสดงภาพรวมที่ตั้งของโครงการฯ

ที่มา: บริษัทปาย เคเบิ้ล ทรานสปอร์ต จำกัด, พฤศจิกายน 2550

ภาพ 3 แสดงตำแหน่งจุดตั้งเสา
 ที่มา: บริษัทปายเคเบิล โทรานสปอร์ต จำกัด, พฤศจิกายน 2550

ลิขสิทธิ์ © by Chiang Mai University
 All rights reserved

ภาพ 4 แสดงตำแหน่งจุดตั้งเสา

ที่มา: บริษัทปาย เคนเบ็ด ทราเวลสปอร์ต จำกัด, พฤศจิกายน 2550

ลิขสิทธิ์ © by Chaiwan Mai University
Copyright © by Chaiwan Mai University
All rights reserved

4.2.2 ปัจจัยด้านกายภาพที่มีผลกระทบต่อสุขภาพ

จากลักษณะที่ตั้งและอาณาเขตของหมู่บ้านแม่ปิงจาก (แผนภาพ1) จะเห็นได้ว่าหมู่บ้านแม่ปิงมีพื้นที่ทำการเกษตรเป็นที่โล่งกว้าง และมีแม่น้ำหลัก ๆ ถึง 3 สายด้วยกันสำหรับทำการเกษตร และ (จากภาพ 3) คือ แสดงตำแหน่งจุดที่ตั้งสร้างเสาและสถานีซึ่งอยู่ใกล้กับแหล่งน้ำและบางที่ที่อยู่ในพื้นที่ป่าชุมชนของชาวบ้าน ทำให้ชาวบ้านเกิดความกังวลในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

1) ผลกระทบเชิงลบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นถ้ามีโครงการฯ

ระหว่างการก่อสร้างพื้นที่ ที่ใช้ในการก่อสร้างโครงการฯอาจได้รับผลกระทบมีการเปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากกิจกรรมก่อสร้าง โดยเฉพาะบริเวณที่ก่อสร้างเสา และสถานีขนส่งผู้โดยสาร เพราะจะเป็นพื้นที่พักอาศัยชั่วคราวของผู้ปฏิบัติงานในโครงการฯ จากการพูดคุยกับชาวบ้าน ส่วนใหญ่จะกังวลว่าในระหว่างการก่อสร้างโครงการฯ จะมีการขุดเจาะดินเพื่อตอกเสาเข็มและเปิดพื้นที่ป่า เพื่อลงเสา และพื้นที่ที่เสาลงนั้นเสียบางต้นอยู่ใกล้กับแหล่งน้ำของชาวบ้าน กลัวว่าถ้าเกิดการขุดดิน ถมดิน แม่น้ำอาจจะเปลี่ยนสายซึ่งสอดคล้องกับข้อกังวลของนายศรีบุตร สำราญโอกาส สมาชิกอบต.ให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า “น้ำป่าจะเปลี่ยนทิศทางใหม่ เพราะถ้าหากหน้าฝนน้ำหลากมา น้ำจะท่วมนาข้าวหมดเลยนะ” มีการปล่อยน้ำเสียน้ำทิ้งลงสู่แหล่งน้ำ ทำให้น้ำเน่าเสียสิ่งมีชีวิตในน้ำตาย หรือสูญพันธุ์ และนาง จินตนา ทองอินทร์ได้ให้ความคิดเห็นเสริมว่า “ถ้าเขาปล่อยน้ำเสียและพวกน้ำมันหล่อลื่นต่าง ๆ ไหลซึมลงสู่แหล่งน้ำ พวกเราไปจับปลามากินมันก็อันตรายต่อตัวเราสิ”ระบบนิเวศที่อาจเปลี่ยนแปลงไปถ้าทางโครงการก่อสร้างเสาขนาดใหญ่และมีการกักเก็บน้ำไว้ใช้เยอะ ชาวบ้านที่ใช้น้ำบริเวณท้าย ๆ แหล่งน้ำก็ทำให้ไม่มีน้ำใช้ในด้านเกษตรกรรมในหน้าแล้ง

หลังการก่อสร้าง พื้นที่ป่าไม้จะถูกเปิด โดยเฉพาะพื้นที่ป่าชุมชน สัตว์ป่าและระบบนิเวศถูกรบกวน อาจมีถนนที่สามารถเอารถวิ่งเข้าสู่พื้นที่ป่าได้ง่าย ป่าไม้ และต้นน้ำถูกรบกวนได้ง่าย พื้นที่ป่าลดน้อยลง แม่น้ำอาจมีการเปลี่ยนทิศทางเนื่องจากการขุดเจาะดินในพื้นที่ใกล้น้ำ จากการพูดคุยกับนายสมชาย ต้องสู่ให้ความคิดเห็นว่า “บริเวณที่เขาสร้างที่พักคนงานนั้น มีการแผ้วถางป่า แล้วเขาจะปลูกป่าคืนให้เราไหม ถ้าหากเขาก่อสร้างโครงการฯเสร็จ ถ้าปลูกป่าคืนให้เราก็คงจะดี เราจะได้ไม่รู้สึกว่าพื้นที่ป่าไม้เราลดลง” และสอดคล้องกับความคิดเห็นของนายสุดาทองอินทร์ที่ให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า “คงเป็นที่ชอบใจของนักล่าสัตว์ป่า เพราะมีถนนเข้าไปในป่าได้สะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้น อีกหน่อยสัตว์ป่า น่ากลัวว่าสัตว์บางชนิดจะสูญพันธุ์ไปจากป่าแถวนี้”

1) ผลกระทบเชิงบวกที่คาดว่าจะเกิดขึ้นถ้ามีโครงการฯ

เกิดการพัฒนการใช้ประโยชน์จากที่ดิน เช่นการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว และแหล่งค้าขาย ซึ่งอาจเป็นจุดขายได้ ซึ่งนายสมบูรณ์ ชูรนาชงข ได้ให้ความคิดเห็นว่า “คราวนี้ที่ดินบ้านแม่ปิง คงมีราคาแพงแน่ และโฮมสเตย์ในหมู่บ้านเราคงมีคนมาพัก เป็นที่น่าสนใจของนักท่องเที่ยวบ้าง” เพราะการท่องเที่ยวและสร้างรายได้ส่วนใหญ่จะกระจุกตัวอยู่แต่ในตัวอำเภอ ถ้าหากว่ามีสถานีมามาก่อสร้างในพื้นที่บ้านแม่ปิง มีการปรับปรุงภูมิทัศน์ให้สวยงามคงเป็นที่น่าสนใจของนักท่องเที่ยว

4.2.3 ปัจจัยด้านสังคมและเศรษฐกิจ

1) ประชากร

หมู่บ้านแม่ปิงมีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 592 คน แบ่งเป็นชาย 304 คน หญิง 288 คน (ข้อมูลจากศูนย์สาธารณสุขบ้านแม่ปิง, กันยายน 2550) ส่วนใหญ่เป็นชาวเขาเผ่าป่าเกอญอ ที่ตั้งรกรากมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2305 หรือประมาณ 246 ปี

2) วิธีการดำรงชีวิต

วิธีการดำรงชีวิตแบบป่าเกอญอของหมู่บ้านแม่ปิงเป็นวิถีชีวิตที่สงบเรียบง่าย ผูกพันกับธรรมชาตินับแต่อดีตจนถึงปัจจุบันชาวบ้านยังคงพยายามรักษาอัตลักษณ์ให้คงไว้ได้แก่ การแต่งกายแบบป่าเกอญอที่ยังคงมีให้เห็นในหมู่บ้าน โดยผู้ชายจะใส่เสื้อผ้าทอสีแดงสลับขาว ผู้หญิงจะใส่ผ้าซิ่นหรือผ้าถุง ซึ่งแต่ละซิ่นจะมีลวดลายที่แตกต่างกันตามความเชื่อของเผ่าที่เชื่อว่าจะทำให้เกิดความอุดมสมบูรณ์และสงบร่มเย็นส่วนเสื้อจะเป็นผ้าทอสีดำหรือแดง น้ำเงินประดับตกแต่งด้วยลูกเดือยซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของผู้หญิงที่แต่งงานแล้วจะมีภาระหน้าที่ความรับผิดชอบมากขึ้น ส่วนผู้หญิงที่ยังไม่ได้แต่งงานจะใส่ชุดกระโปรงยาวสีขาว โดยปัจจุบันยังคงเห็นการแต่งกายของชนเผ่าในหมู่ผู้สูงอายุหรือในพิธีสำคัญ ๆ ของหมู่บ้าน สำหรับภาษาพูดชาวบ้านยังคงพูดภาษาป่าเกอญอในการสื่อสารในหมู่บ้านหรือคนที่เป็นคนเผ่าเดียวกัน ส่วนภาษาเขียนของป่าเกอญอทำการสอนให้กับเยาวชนคนรุ่นหลังทุกวันพุธและพฤหัสบดีเพื่อเป็นการสืบทอดภาษาเขียนที่กำลังจะหายไปโดยทำการสอนที่

ในเรื่องอาหารการกินของชาวบ้านจะเป็นไปตามฤดูกาลโดยชาวบ้านจะเข้าไปหาอาหารในป่าเพื่อนำมาปรุงเป็นอาหาร เช่น ในช่วงหน้าฝนคือเดือนมิถุนายนถึงเดือนตุลาคมจะมีผักกูด หน่อไม้ เห็ด อีฮวกนา (ลูกฮ้อด) ปลา ฯลฯ ส่วนในช่วงหน้าแล้ง คือฤดูร้อนและฤดูหนาวในเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนพฤษภาคมจะมีผักหวาน หาบปลา หาดีฮวกห้วย (ลูกฮ้อด) เป็นต้น ส่วนข้าวเบอะซึ่งเป็นอาหารประจำของชาวป่าเกอญอนั้นมักจะทำกันพิธีสำคัญ ๆ หรือช่วงที่ลูกหลานกลับมาเยี่ยมเยียนบ้านหรือมาเยี่ยมพ่อแม่

3) ระบบครอบครัวและเครือญาติ

ระบบครอบครัวของบ้านแม่ปิงส่วนใหญ่เป็นครอบครัวเดี่ยว คืออยู่ด้วยกันทั้ง พ่อ แม่ ลูก ปู่ย่าตายาย และมีลักษณะของครอบครัวขยายเมื่อลูกแต่งงานจะแยกเรือนออกไปแต่จะปลูกอยู่ในบริเวณรั้วเดียวกัน ลักษณะความสัมพันธ์ของชาวบ้านในหมู่บ้านจะเป็นความสัมพันธ์แบบพึ่งพาอาศัยกัน ช่วยเหลือกัน ไปมาหาสู่กัน ทำกิจกรรมของหมู่บ้านร่วมกันเหมือนเป็นพี่น้องกัน ถึงแม้ว่าจะมีการนับถือศาสนาที่แตกต่างกัน แต่สิ่งหนึ่งที่คนในหมู่บ้านมีความตระหนักร่วมกัน คือ การช่วยเหลือกันในงานต่าง ๆ

4) ระบบไฟฟ้า

ปัจจุบันชาวบ้านแม่ปิงมีไฟฟ้าใช้กันทุกหลังคาเรือน โดย รวมถึง ไฟแสงสว่างตามทางเดินในหมู่บ้านสะดวกในการ ไปมาหาสู่กัน

5) น้ำอุปโภคบริโภค

เดิมชาวบ้านใช้น้ำอุปโภค บริโภคจากบ่อน้ำตื้น ซึ่งมีจำนวน 2 แห่งและบ่อน้ำโยก มีจำนวน 3 แห่ง โดยทั้ง 5 บ่อจะมีน้ำใช้ตลอดปีซึ่งชาวบ้านต้องเดินไปหาบเอาน้ำมาใช้ในครัวเรือน ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. 2526 ทางพัฒนาชุมชนได้เข้ามาสนับสนุนให้ติดตั้งน้ำประปาภูเขาเพื่อไว้ใช้ในหมู่บ้านจึงทำให้ชาวบ้านในปัจจุบันมีน้ำประปาภูเขาใช้ในครัวเรือน โดยน้ำที่ใช้ในการทำน้ำประปาภูเขานั้นได้ต่อระบบน้ำประปาภูเขาในห้วยแม่ปิงที่อยู่บริเวณต้นน้ำมาทำประปาภูเขาสามารถใช้ในการอุปโภคและบริโภคได้ในครัวเรือน โดยคิดค่าน้ำประปาหลังคาละ 20 บาทต่อเดือน ส่วนน้ำที่ใช้ในการเกษตรนั้นชาวบ้านได้ใช้ประโยชน์จากห้วยแม่ปิงและห้วยทรายที่ไหลผ่านหมู่บ้าน

6) ระบบชลประทานของหมู่บ้าน

บ้านแม่ปิงมีการจัดการน้ำด้วยระบบชลประทานโดยการก่อสร้างฝายกัน ห้วยแม่ปิงขึ้นจำนวน 2 ฝายได้แก่ ฝายน้ำล้นของ รพช. อยู่ตรงบริเวณด่านแม่ปิงซึ่งอยู่บริเวณด้านบนส่งน้ำไปยังพื้นที่การเกษตรทางด้านทิศตะวันออกของหมู่บ้านและฝายอาสาประชาซึ่งสร้างอยู่บริเวณด้านล่างของฝายน้ำล้นของ รพช. เพื่อใช้ส่งน้ำไปยังพื้นที่การเกษตรทางด้านทิศตะวันตกของหมู่บ้าน โดยการสร้างฝายเพื่อที่จะนำน้ำจากห้วยแม่ปิงที่อยู่ในเขตป่าชุมชนได้ส่งเข้าไปในพื้นที่การเกษตรของหมู่บ้านที่มีลักษณะเป็นขั้นบันไดที่อยู่สูงกว่าระดับน้ำในห้วยแม่ปิงและห้วยทรายทำให้ชาวบ้านมีน้ำใช้อย่างเพียงพอในการทำการเกษตร

7) การคมนาคม

บ้านแม่ปิงอยู่ติดกับถนนหมายเลข 1095 สายเชียงใหม่-ป่าเย็บ-แม่ฮ่องสอน ของกรมทางหลวงลักษณะเป็นถนนลาดยางมะตอยมีสองเลนผิวถนนอยู่ในสภาพที่ดีไม่ขรุขระ

การจราจรไม่ติดขัด เป็นเส้นทางสัญจรหลักจากเชียงใหม่ – ปาย - แม่ฮ่องสอน ทั้งยังเป็นเส้นทางหลักที่ชาวบ้านในหมู่บ้านใช้สัญจรไปมายังหมู่บ้านใกล้เคียง สภาพถนนสายหลักเป็นถนนลาดยางขนาด 2 ช่องจราจรสามารถใช้งานได้ทุกฤดูกาล ส่วนการสัญจรภายในหมู่บ้านจะมีถนนคอนกรีตที่เป็นถนนสายหลักในหมู่บ้านที่เชื่อมติดต่อกันทุกเส้นทางที่ให้ชาวบ้านสามารถเดินทางไปมาหาสู่กันได้ภายในหมู่บ้าน ส่วนถนนตามตรอกซอกซอยซึ่งเป็นทางเดินเล็ก ๆ นั้นยังคงมีลักษณะเป็นทางเดินแคบ ๆ สภาพเป็นดินลูกลังเวลาหน้าฝนการเดินทางค่อนข้างลำบาก

8) การโทรคมนาคม

บ้านแม่ปิงเริ่มมีโทรศัพท์สาธารณะใช้ซึ่งมีทั้งหมด 2 แห่ง ได้แก่ บริเวณหน้าสถานีอนามัยบ้านแม่ปิงและบริเวณหน้าศูนย์ OTOP ของหมู่บ้าน

9) วัดในหมู่บ้าน

ในหมู่บ้านแม่ปิงมีวัด 1 แห่ง ชื่อวัดบ้านแม่ปิง สันนิษฐานว่ามีมาตั้งแต่สมัยที่ชาวบ้านอพยพมาอยู่ที่บ้านแม่ปิงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2305 โดยวัดเป็นศูนย์รวมทางจิตใจและเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของคนในหมู่บ้านแม่ปิง โดยจะมีกิจกรรมทุก ๆ วันพระและวันสำคัญทางศาสนา ชาวบ้านในหมู่บ้านจะเข้าไปทำบุญตักบาตร ฟังเทศน์ โดยชาวบ้านจะแต่งกายแบบป่าเก๋อญอไปวัด ปัจจุบันมีเจ้าอาวาสชื่อ พระแก้วอรุณ จารุวรรณ โฉ จำพรรษาอยู่เพียงรูปเดียว

10) โบสถ์คริสต์จักรบ้านแม่ปิง

โบสถ์คริสต์จักรบ้านแม่ปิงขึ้นอย่างเป็นทางการ ในปี 1972 โดยก่อนหน้านี้ได้มีอะเกะพะ ได้เข้ามาประกาศศาสนาในหมู่บ้านแม่ปิงเป็นคนแรกโดยมีนายเตนุ และนางเตอวอ เป็นผู้รับ ในการสถาปนาครั้งนั้นมีสมาชิกทั้งหมด 12 ครั้วเรือน จำนวน 35 คน โดยมีอาจารย์โพละ เป็นศิษยาภิบาลคนแรก โบสถ์คริสต์จักรบ้านแม่ปิง มีกลุ่มศึกษาพระคัมภีร์หรือกลุ่มสนทนาศาสนามีการสอนระวีร์ (ภาษา วัฒนธรรม และพระคัมภีร์กะเหรี่ยง) ซึ่งพระคัมภีร์จะเป็นภาษากะเหรี่ยง โบสถ์ถือได้ว่าเป็นศูนย์รวมจิตใจและเป็นสถานที่เรียนรู้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นของชาวบ้านที่นับถือศาสนาคริสต์ ทุกวันอาทิตย์ทุกคนจะหยุดกิจกรรมหรือภารกิจต่าง ๆ เพื่อมานมัสการพระเจ้าโดยทุกคนจะแต่งกายด้วยชุดป่าเก๋อญอทั้งเด็กเล็กไปจนถึงผู้สูงอายุ โดยการนมัสการพระเจ้าจะเริ่มตั้งแต่เจ็ดโมงเช้าไปจนถึงหกโมงเย็น โดยช่วงเช้าตั้งแต่เจ็ดโมงเช้าไปจนถึงเก้าโมงเช้าจะเป็นนมัสการพระเจ้ารวมทั้งหมด ในช่วงสิบโมงถึงเที่ยงจะเป็นการนมัสการพระเจ้าของกลุ่มสตรีส่วนกลุ่มผู้ชายจะมีการประชุมหารือกันภายในศาลาข้างโบสถ์ ในช่วงบ่ายโมงถึงบ่ายสามโมงเย็นจะเป็นการนมัสการพระเจ้าของกลุ่มผู้ชายส่วนกลุ่มผู้หญิงจะมีการประชุมหารือเช่นเดียวกัน ส่วนในช่วงสี่โมงเย็นถึงหกโมงเย็นจะเป็นการนมัสการพระเจ้าของกลุ่มเยาวชนซึ่งจะมีพ่อและแม่เข้าไปร่วม

นมัสการด้วยโดยจะมีการแสดงความสามารถของลูกหลานเยาวชนในหมู่บ้านโดยการออกไปร้องเพลงสรรเสริญพระเจ้า การเล่นดนตรี การท่องพระคัมภีร์

11) สถานศึกษาและการศึกษาในหมู่บ้าน

บ้านแม่ปิงมีโรงเรียน 1 แห่ง ชื่อโรงเรียนบ้านแม่ปิง มีอาคารเรียน 3 อาคาร โดยเป็นอาคารไม้เก่าแก่ 2 อาคารและอาคารใหม่ก่อสร้างด้วยตึก 1 อาคาร โดยโรงเรียนเปิดทำการสอนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลถึงชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.3) ในปัจจุบันมีครูทั้งหมด 14 คน นักเรียนจำนวน 170 คน นอกจากนั้นในหมู่บ้านยังมีศูนย์เด็กเล็กอีก 1 แห่ง โดยตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2537 ซึ่งแต่เดิมศูนย์เด็กเล็กจะอยู่ที่วัดบ้านแม่ปิง ต่อมาทางพัฒนาชุมชนของอำเภอได้สนับสนุนงบประมาณในการก่อสร้างศูนย์เด็กเล็ก โดยปัจจุบันตั้งอยู่บริเวณหน้าสถานีอนามัย มีอาคาร 1 อาคารพร้อมสนามเด็กเล่นและอุปกรณ์การเล่นของเด็ก ปัจจุบันมีพี่เลี้ยงเด็กจำนวน 2 คน มีเด็กในความดูแลจำนวน 20 คน โดยพี่เลี้ยงเด็กเป็นคนในหมู่บ้าน และรับเด็กตั้งแต่อายุ 2 ขวบไปจนถึง 4 ขวบ

12) สุสานประจำหมู่บ้าน

บ้านแม่ปิงมีสุสานประจำหมู่บ้าน 2 แห่ง อยู่ในบริเวณพื้นที่อุทยานแห่งชาติห้วยน้ำดังซึ่งเป็นเขตป่าชุมชนของหมู่บ้านติดกับถนนหมายเลข 1095 ซึ่งอยู่ห่างจากหมู่บ้านประมาณ 600 เมตร สภาพของสุสานจะมีต้นไม้ขึ้นปกคลุมให้ร่มเงา ซึ่งชาวบ้านสันนิษฐานว่าสุสานมีมาพร้อมกับการก่อตั้งหมู่บ้านในปี พ.ศ. 2305 โดยแรกเริ่มนั้นจะมีสุสานของชาวบ้านที่นับถือศาสนาพุทธซึ่งจะใช้วิธีการเผาศพ และถัดจากสุสานของชาวพุทธจะเป็นสุสานของชาวบ้านที่นับถือศาสนาคริสต์ ซึ่งตั้งอยู่ในบริเวณเดียวกัน โดยแต่เดิมจะมีแต่สุสานของพุทธแต่ต่อมาเมื่อมีการเผยแพร่ศาสนาคริสต์ในปี ค.ศ. 1972 เข้ามายังหมู่บ้านและชาวบ้านเริ่มเปลี่ยนไปนับถือศาสนาคริสต์เพิ่มมากขึ้นจึงต้องมีการแบ่งพื้นที่เพื่อประกอบพิธีการฝังศพในทางศาสนาคริสต์

13) อาชีพและรายได้

ด้วยลักษณะภูมิประเทศที่เป็นที่ราบเชิงเขาประกอบกับมีแหล่งน้ำสองสายอันอุดมสมบูรณ์ที่ไหลผ่านหมู่บ้านซึ่งเหมาะแก่การทำเกษตร ดังนั้นอาชีพที่สำคัญที่สุดและถือว่าเป็นอาชีพหลัก ได้แก่ การเกษตรกรรมมีการเพาะปลูกข้าว ปลูกถั่วเหลือง ปลูกกระเทียม ปลูกข้าวโพดและเลี้ยงวัว อาชีพรอง ได้แก่ รับจ้างทำนา ทำสวน มีพืชเศรษฐกิจอื่น ได้แก่ ข้าว ถั่วเหลือง กระเทียม นอกจากนี้ยังมีการขายของป่า เช่น เห็ด นอกจากอาชีพเกษตรกรรมแล้ว ชาวบ้านซึ่งเป็นคนรุ่นใหม่ในหมู่บ้านประกอบอาชีพอื่น ๆ ซึ่งได้แก่ รับจ้างทั่วไป ได้แก่ รับจ้างทำนา ทำไร่ เป็นพนักงานในเกษตรฮั้ว รับราชการ เป็นพนักงานอยู่ในองค์การบริหารส่วนตำบลแม่สี ซึ่งรายได้ต่อหลังคาเรือนไม่เกิน 10,000 - 30,000 บาทต่อปี (ศูนย์สาธารณสุขบ้านแม่ปิง, 2551)

14) ระบบความเชื่อ พิธีกรรมและศาสนา

ระบบความเชื่อแต่เดิมชาวบ้านแม่ปิงนับถือผีกันทั้งหมดทั้งหมู่บ้าน หลังจากนั้นต่อมาชาวบ้านได้หันมานับถือศาสนาพุทธและคริสต์ ปัจจุบันชาวบ้านแม่ปิงส่วนใหญ่ นับถือศาสนาคริสต์จำนวน 75 หลังคาเรือน และนับถือศาสนาพุทธจำนวน 60 หลังคาเรือน ซึ่งระบบความเชื่อและพิธีกรรมนั้นจะแตกต่างกันไปตามการนับถือศาสนา ชาวบ้านที่นับถือศาสนาพุทธเมื่อถึงวันพระหรือวันสำคัญทางศาสนาชาวบ้านจะไปทำบุญตักบาตร ฟังเทศน์ ที่วัด จะมีการเตรียมสำหรับข้าวเพื่อทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้กับญาติผู้ล่วงลับไปแล้ว นอกจากนั้นยังมีความเชื่อในเรื่องการนับถือผีรวมอยู่ด้วย โดยจะมีการเลี้ยงผีเจ้าเมืองในช่วงเดือนมิถุนายนถึงเดือนตุลาคมของทุกปีเป็นการเลี้ยงผีปู่ย่าตายายหรือผีบรรพบุรุษเพื่อให้ช่วยดูแลปกป้องรักษาคนในครอบครัวและพืชผลทางการเกษตร รวมถึงวัว ควายด้วย และยังมีเชื่อในเรื่องผีป่าผีดอยหรือ “หลือป่า” จะเป็นพิธีกรรมที่ทำในเขตป่าชุมชนเพื่อบ่งบอกว่าพื้นที่บริเวณนี้เป็นพื้นที่ที่มีสิ่งศักดิ์สิทธิ์ปกป้องคุ้มครองอยู่ และก่อนลงมือทำนา ทำไร่ จะมีการเลี้ยงผีทุกครั้งเพื่อเป็นการบอกกล่าวเจ้าที่เจ้าทางให้ช่วยดูแลพืชผลให้เจริญงอกงามและสัตว์เลี้ยง หรือเมื่อเสร็จจากการทำนาหรือทำไร่ก็จะมีการเลี้ยงขอบคุณเจ้าที่เจ้าทางที่ช่วยปกป้องคุ้มครองให้ผลผลิตเจริญเติบโต ส่วนชาวบ้านที่นับถือศาสนาคริสต์นั้นจะนับถือพระเจ้าหรือพระเยซูคริสต์ โดยจะมีการนมัสการพระเจ้าทุกวันอาทิตย์ที่โบสถ์

15) วัฒนธรรมและประเพณีของหมู่บ้านที่สำคัญของบ้านแม่ปิงได้แก่

ประเพณีการเลี้ยงผีเจ้าเมือง ประเพณีสืบชะตาหมู่บ้าน ประเพณีถวายสลาก วันคริสต์มาส

16) ทรัพยากรน้ำและแหล่งน้ำ

บ้านแม่ปิงเป็นหมู่บ้านที่มีความอุดมสมบูรณ์ โดยมีลำน้ำผ่านหมู่บ้านถึง 3 สาย ได้แก่ ห้วยแม่ปิงซึ่งถือเป็นลำน้ำที่สำคัญที่สุดของหมู่บ้านที่หล่อเลี้ยงชาวบ้านในหมู่บ้านมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยห้วยแม่ปิงนั้นอยู่เขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์ของหมู่บ้านซึ่งเป็นพื้นที่ต้นน้ำที่มีน้ำตกแม่ปิงก่อนจะไหลผ่านหมู่บ้าน นอกจากห้วยแม่ปิงแล้วยังมีลำห้วยทราย ซึ่งเป็นลำน้ำสาขาของห้วยแม่ปิงได้ไหลมาบรรจบกับน้ำจากห้วยแม่ปิง บริเวณทางเข้าหมู่บ้านเพื่อเป็นสายใหญ่ก่อนจะไหลไปรวมกับแม่น้ำปายบริเวณท้ายหมู่บ้าน

17) ทรัพยากรป่าไม้

ป่าไม้ถือได้ว่ามีความสำคัญกับหมู่บ้านแม่ปิงในการดำรงชีวิต พื้นที่ป่าไม้ของหมู่บ้านจะอยู่ทางด้านทิศตะวันออกของหมู่บ้านมีพื้นที่ทั้งหมด 32,200 ไร่ ซึ่งยังคงความสมบูรณ์ของระบบนิเวศและมีความหลากหลายทางชีวภาพ สภาพของป่าบริเวณนี้เป็นป่าดิบเขาผสมป่าเบญจพรรณซึ่งเป็นป่าฝนเขตร้อนและป่าสน โดยพื้นที่ป่านี้มีมีความสำคัญกับคนในหมู่บ้าน เป็นทั้ง

แหล่งอาหารของคนและสัตว์ (วัว ควาย) โดยชาวบ้านจะเข้าไปหาหน่อไม้ เห็ด ผักต่าง ๆ เพื่อการดำรงชีวิต สัตว์ต่าง ๆ เวลาหน้าฝนจะเข้าไปหากินและอยู่อาศัยในป่า พื้นที่ป่ายังเป็นแหล่งต้นน้ำของหมู่บ้าน คือน้ำแม่ปิงและห้วยทราย เมื่อปี พ.ศ. 2547 ชาวบ้านได้มีระบบการจัดการพื้นที่ป่าของหมู่บ้านขึ้น ซึ่งชาวบ้านเรียกว่า “ป่าหน้าหมู่บ้านหรือป่าชุมชน” มีการแบ่งพื้นที่ป่าเป็นพื้นที่เพื่อการอนุรักษ์และพื้นที่ป่าใช้สอย โดยพื้นที่ป่าอนุรักษ์นั้นเป็นแหล่งต้นน้ำลำธารที่หมู่บ้านใช้ประโยชน์ร่วมกัน ซึ่งเป็นพื้นที่ที่อุดมสมบูรณ์และมีความหลากหลายทางชีวภาพสูง มีสัตว์ป่าอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก ต้นไม้บริเวณนี้ส่วนใหญ่จะเป็น ไม้ผลัดใบ พื้นที่ที่มีความลาดชันสูง

18) การใช้ประโยชน์จากที่ดิน

การใช้ประโยชน์จากที่ดินของบ้านแม่ปิงเป็นไปในลักษณะเพื่อที่อยู่อาศัยและเพื่อการเกษตร การใช้ประโยชน์จากที่ดินเพื่อที่อยู่อาศัยของหมู่บ้านมีจำนวน 268 ไร่ และการใช้ประโยชน์จากที่ดินเพื่อการเกษตรทั้งการทำนาทำไร่ทำสวนและเลี้ยงสัตว์ จำนวน 1,582 ไร่ การเกษตรถือเป็นอาชีพดั้งเดิมตั้งแต่บรรพบุรุษจนถึงรุ่นปัจจุบัน โดยหนึ่งครอบครัวจะมีพื้นที่ทำการเกษตร ไม่เกิน 10 กว่าไร่และที่อยู่อาศัยไม่เกิน 3 ไร่รวมกันทั้งสองพื้นที่ไม่เกิน 20 ไร่ต่อครอบครัว โดยในช่วงฤดูฝนที่ดินถูกใช้ประโยชน์เพื่อการ ทำนา ปลูกถั่วเหลืองและข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ในหน้าแล้งที่ดินถูกใช้ประโยชน์เพื่อการทำไร่ ทำสวน เช่น การปลูกกระเทียม เป็นต้น ในการทำเกษตรโดยเฉพาะการทำนาจะทำในลักษณะนาขั้นบันไดซึ่งจะไปตามลักษณะภูมิประเทศที่เป็นที่ราบเชิงเขา ส่วนพื้นที่เลี้ยงสัตว์ซึ่งได้แก่ วัวและควาย นั้น ในช่วงฤดูฝนชาวบ้านจะปล่อยให้ไปหากินและอาศัยอยู่ในป่าเจ้าของจะเข้าไปดูสัปดาห์ละ 1 ครั้ง ส่วนในหน้าแล้งชาวบ้านจะปล่อยให้หากินตามทุ่งนาโดยชาวบ้านจะได้ปุ๋ยธรรมชาติจากมูลสัตว์เพื่อบำรุงดินในช่วงฤดูการทำนาครั้งหน้าอีกด้วย

4.2.4 ปัจจัยด้านสังคมที่มีผลกระทบต่อสุขภาพ

การดำรงชีวิต วิถีชีวิตแบบดั้งเดิมของชาวบ้านมีสุขภาพที่ดี มีการดำรงชีวิตอย่างมีความสุขมีชีวิตที่ยืนยาวและมีคุณภาพ สภาพครอบครัวอบอุ่นมีความสามัคคีในชุมชน มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน มีความเอื้ออาทร ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน คนในหมู่บ้านสามารถเข้าใจและปรับการเรียนรู้อย่างทันกับสถานการณ์และทันเหตุการณ์ได้เป็นอย่างดี

1) ผลกระทบเชิงลบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นถ้ามีโครงการฯ

ในช่วงระหว่างการก่อสร้าง สำหรับผลกระทบทางด้านร่างกาย กลุ่มตัวอย่างกล่าวไปในทิศทางเดียวกันว่า ถ้ามีโครงการฯเกิดจริงเศรษฐกิจของชาวบ้านบางกลุ่ม เช่น อาชีพค้าขาย จะมีรายได้ดีขึ้น เพราะได้ค้าขายกับคนต่างถิ่นมากขึ้น เช่นผ้าทอชุดกระเหรี่ยงแต่กิจกรรมทุก

อย่างก็จะทำไปเพื่อการค้าขายหมด คนก็จะเห็นแก่ตัวมากขึ้น ทำงานหนักมากขึ้นเพื่อให้ได้เงิน ขาด
 การดูแลตนเองและครอบครัวทางด้านสุขภาพ ทำให้เกิดโรคที่มาจากการทำงานมากขึ้น เช่นการ
 รับประทานอาหารสำเร็จรูปมากขึ้น ซึ่อกับข้าวแกงถุงมากขึ้นแทนการหุงหากินเอง เพราะมีงาน
 เร่งรัด ซึ่งส่งผลกระทบต่อสุขภาพ และการที่มีโครงการขนาดใหญ่เข้ามาในหมู่บ้านนั้นสิ่งที่
 ชาวบ้านเป็นห่วงและกังวลคืออันตรายจากอุบัติเหตุที่จะมาจากการจราจรที่พลุกพล่านมากขึ้น
 เพราะมีรถวิ่งเข้า - ออกภายในหมู่บ้าน และถ้าหากในฤดูฝนอาจจะมึปัญหาการสัญจรในบางช่วง
 เส้นทางเนื่องจากการสไลด์ของดิน การสัญจรภายในหมู่บ้านจะมีถนนคอนกรีตซึ่งอาจจะชำรุดใน
 ระหว่างการก่อสร้างถ้าหากทางโครงการฯ ใช้รถบรรทุกขนาดใหญ่วิ่งขนส่งวัสดุอุปกรณ์ การอพยพ
 เข้ามาของแรงงานต่างถิ่นเข้ามาอยู่อาศัยในพื้นที่ของหมู่บ้าน ชาวบ้านเองมีความหวาดต่อสภาวะ
 สังคมภายนอกเป็นอย่างมาก สิ่งชาวบ้านกังวลคือ ชาวบ้านมีความเป็นเอกลักษณ์ของชนเผ่าสูงการที่
 มีคนภายนอกเข้ามาทำให้ชาวบ้านรู้สึกว่าคุณเองเป็นตัวประหลาดและเป็นที่ยึดตามองต่อ
 บุคคลภายนอกทำให้ชาวบ้านขาดความสุขในการดำเนินชีวิต ด้านสังคม จากการพูดคุย พบว่า
 ชาวบ้านในหมู่บ้านแม่ปิงกังวลว่า เด็กและเยาวชนในหมู่บ้านจะเกิดการลอกเลียนแบบวัฒนธรรม
 การแต่งกายที่ไม่เหมาะสม เช่น การใส่เสื้อสายเดี่ยว เสื้อรัดรูป กางเกงขาสั้นเป็นต้น นอกจากนั้นสิ่ง
 ที่ชาวบ้านกังวล คือ การก่อสร้างเสาซึ่งบางส่วนเป็นพื้นที่ป่าชุมชนส่งผลทำให้แหล่งอาหารของ
 ชาวบ้านลดลง ชาวบ้านเข้าไปหาอาหารจากป่าไม่ได้จะต้องซื้ออาหารกินทำให้มีรายจ่ายที่เพิ่มมา
 ขึ้น และชาวบ้านอาจจะล่องล่ำเข้าไปในเขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์เพื่อหาอาหารมาเลี้ยงครอบครัวซึ่งทาง
 หมู่บ้านไม่อนุญาตให้มีการล่าสัตว์หรือหาของป่าจะส่งผลให้เกิดความขัดแย้งขึ้นภายในหมู่บ้าน
 นายประธาน ชูญู ให้ความคิดเห็นอีกประการหนึ่งคือ “ทางโครงการฯ อาจไม่รับแรงงานจาก
 ภายในหมู่บ้านเข้าไปทำงานในช่วงก่อสร้างโครงการฯ ทำให้ชาวบ้านเกิดการขัดแย้งกับแรงงาน
 ที่มาจากต่างถิ่นหรืออาจมีเพียงบางคนที่ได้เข้าไปทำงานกับโครงการฯ ผู้ที่ไม่ได้เข้าไปอาจเสีย
 ความรู้สึกได้ เพราะการเข้าไปทำงานต้องเป็นคนที่มึทักษะ มีความสามารถเฉพาะด้านซึ่งชาวบ้านก็
 ทำไม่ได้ การเสนองานมาอาจทำให้ชาวบ้านเสียความรู้สึก” รวมทั้งเวลาที่มีการรวมกลุ่มในการทำ
 กิจกรรมต่าง ๆ ก็จะมีคนเข้าร่วมน้อยเพราะไม่มีเวลาที่จะเข้าร่วมทำให้ความสัมพันธ์ของคนใน
 หมู่บ้านลดลงหรือแม้กระทั่งทำให้ชาวบ้านที่ไปทำงานกับโครงการฯ เสียโอกาสที่จะได้รับ
 ผลประโยชน์จากกิจกรรมต่าง ๆ ยกตัวอย่างเช่น การพิจารณาการกู้เงินของกองทุนหมู่บ้าน บางกลุ่ม
 ก็บอกว่าถ้ามีการก่อสร้างโครงการฯและมีการจ้างแรงงานภายในหมู่บ้านออกไปทำงานกับ
 โครงการฯ ซึ่งการทำงานต้องออกจากบ้านตั้งแต่เช้าแล้วกลับบ้านตอนเย็นจะทำให้คนในครอบครัว
 ไม่มีเวลาพูดคุยกันเหมือนแต่ก่อนเพราะเหนื่อยล้าจากการทำงานทำให้ความสัมพันธ์ของคนภายใน

ครอบครัวห่างเหินกัน โดยเฉพาะวัยรุ่นที่แต่งงานแล้วก็จะให้แม่ เลี้ยงลูกไม่มีเวลาให้ครอบครัว เหมือนแต่ก่อน

ปัจจุบันการเข้ามาของวัฒนธรรมต่างถิ่นเริ่มเข้ามากลืนวัฒนธรรมกะเหรี่ยง นายเพิ่มศักดิ์ จอวอได้ให้ความคิดเห็นว่า “การที่ชาวต่างชาติเข้ามาในพื้นที่หมู่บ้านเรา มาถอดเสื้อ ใส่แต่เสื้อชั้นในบ้าง พวกเราก็คับไม่ได้ ใครเห็นก็รับไม่ได้ พวกเขาไม่เคารพกฎในหมู่บ้านเรา พวกเราก็คงต้องมีสิทธิไม่ให้เข้ามาในหมู่บ้าน ได้เหมือนกัน ห้ามมาบอกว่าเราใจดำ”

ถ้ามีการก่อสร้าง โครงการฯ จะส่งผลกระทบต่ออาชีพดั้งเดิมของหมู่บ้านทำให้ไม่มีพื้นที่ในการทำการเกษตร ทำนา ทำไร่และเลี้ยงสัตว์ เกิดการสูญหายของอาชีพที่เป็นมรดกจากบรรพบุรุษที่ได้สืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน รวมไปถึงส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตดั้งเดิมและภูมิปัญญาท้องถิ่นในการทำการเกษตรจะสูญหายไปด้วย ที่ดินสำหรับการเลี้ยงสัตว์นั้นจะลดลงเพื่อก่อสร้างเสาของโครงการฯ และส่งผลกระทบต่อแหล่งที่เป็นอาหารของสัตว์ ซึ่งพื้นที่เลี้ยงสัตว์ส่วนใหญ่จะเป็นพื้นที่ป่าชุมชนนอกจากนั้นยังส่งผลต่อการเลี้ยงสัตว์เพราะชาวบ้านจะไม่สามารถนำสัตว์เข้าไปหาอาหารในพื้นที่บริเวณนั้น บางกลุ่มก็บอกว่าถึงแม้จะมีการจ่ายค่าชดเชยที่เป็นตัวเงินให้แก่ชาวบ้าน ก็ไม่แน่ใจว่าจะไปประกอบอาชีพอะไรต่อดี เพราะไม่มีความรู้และประสบการณ์ในการประกอบอาชีพอื่น ๆ มากนักเท่ากับการทำการเกษตรที่ได้สืบทอดภูมิปัญญาต่าง ๆ มาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันและยังสามารถสืบทอดเป็นมรดกไปสู่รุ่นลูกหลานต่อไปได้ บางคนก็กังวลว่าถ้าเกิดการก่อสร้าง โครงการฯ ขึ้นจริงจะทำให้ชาวบ้านขายที่ดิน ถึงแม้ว่าในหมู่บ้านจะมีมาตรการป้องกันไม่ให้มีการซื้อขายที่ดินในหมู่บ้านแต่ชาวบ้านยอมรับว่าจะต้านต่อกระแสของการพัฒนาและการเพิ่มมูลค่าของที่ดินไม่ไหว

ในช่วงหน้าแล้งกลุ่มตัวอย่างกังวลว่า น้ำป่าจะเกิดการแห้งเนื่องจากมีการนำน้ำไปใช้ที่สถานี จะส่งผลกระทบต่อชาวบ้านที่ทำการเกษตรจะมีน้ำใช้ในปริมาณที่น้อยเพราะถูกดึงน้ำไปใช้ภายในสถานี และถึงแม้จะมีระบบบำบัดแต่ก็จะไม่สะอาดซึ่งจะส่งผลให้น้ำในแหล่งน้ำดังกล่าวเกิดการสะสมของของเสียและเกิดการเน่าเสียไม่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการเกษตรกรรมของชาวบ้านทั้งในบ้านแม่ปิงและหมู่บ้านใกล้เคียงได้ และบางคนก็บอกว่าเนื่องด้วยทรัพยากรน้ำและแหล่งน้ำของหมู่บ้านที่ใช้เพื่อการอุปโภคบริโภคและเพื่อทำการเกษตรซึ่งเป็นอาชีพหลักของชาวบ้านนั้นใช้น้ำจากห้วยทราย ห้วยแม่ปิงและน้ำปาย โดยโครงการฯ จะใช้พื้นที่ในการก่อสร้างทั้งหมดจำนวน 2 ไร่ หนึ่งไร่แรกเพื่อก่อสร้างเสาและไร่ที่สองกันพื้นไว้เพื่อไม่ให้ไฟป่าเข้ามาถึงเสา โดยจุดตั้งเสาของโครงการฯ อยู่ในบริเวณพื้นที่ป่าชุมชนของหมู่บ้านซึ่งห่างจากแหล่งน้ำประมาณ 178 เมตร ใน จุด MP58 เป็นจุดตั้งเสาโครงเหล็ก 1 จุดที่ MP57 ซึ่งเป็นที่ก่อสร้างสถานี Pulley ห่างจากแหล่งน้ำ 262 เมตรและบริเวณที่ตั้งเสาเดี่ยว จุดที่ MP60 ซึ่งห่างจากแหล่งน้ำ

ประมาณ 141 เมตร (บริษัทปาย เคเบิล ทรานสปอร์ต จำกัด, 2550) ดังนั้นสิ่งที่ชาวบ้านกังวลก็คือ ก่อนที่จะมีการก่อสร้างทางบริษัทจะต้องมีการปรับพื้นที่เพื่อให้สะดวกต่อการก่อสร้างและในระหว่างการก่อสร้างอาจจะมีเศษหิน ดิน ทราย ปูนชะล้างลงในแหล่งน้ำหรือสารเคมีปนเปื้อนลงในแหล่งน้ำจะทำให้ชาวบ้านไม่สามารถนำน้ำมาทำน้ำประปาเพื่ออุปโภคบริโภคและนำไปใช้ทำการเกษตรในการทำนา ทำไร่ไม่ได้ เหมือนเมื่อครั้งที่มีการก่อสร้างถนนหมายเลข 1095 ที่ทำให้น้ำในห้วยแม่ปิงและห้วยทรายขุนใช้ในการอุปโภคบริโภคไม่ได้ และนายอำพัน ปรีชญาวิชัยกุลให้ความเห็นในเรื่องของน้ำเพิ่มเติมว่า “เป็นห่วงในเรื่องของน้ำกินน้ำใช้ ชาวบ้านในปัจจุบันมีน้ำประปาภูเขาใช้ในครัวเรือน โดยน้ำที่ใช้ในการทำน้ำประปานั้นได้ต่อระบบน้ำประปาภูเขาในห้วยแม่ปิงที่อยู่บริเวณต้นน้ำมาทำประปาภูเขาซึ่งสามารถที่จะใช้ในการอุปโภคและบริโภคได้ในครัวเรือน ซึ่งในปัจจุบันก็สะอาดแต่ในช่วงฤดูการท่องเที่ยวน้ำจะไม่ค่อยสะอาด เพราะต้นน้ำอยู่บริเวณห้วยน้ำดัง นักท่องเที่ยวเยอะจึงมีการปล่อยของเสียลงสู่แหล่งน้ำที่ใช้ทำประปาภูเขาของชาวบ้าน และทางโครงการฯอาจจะดึงน้ำจากแม่น้ำปายและลำห้วยไปใช้ทำให้ในหน้าแล้งน้ำที่ใช้ทำการเกษตรไม่พอใช้” ในส่วนของการกำจัดขยะของหมู่บ้าน องค์การบริหารส่วนตำบลแม่ฮี้ ทำหน้าที่นำไปกำจัดโดยการฝังกลบและเผาบางส่วน ซึ่งขยะจากหมู่บ้านแม่ปิงมีประมาณวันละ 200-250 กิโลกรัมต่อวัน (เก็บทุกวันจันทร์ พุธ ศุกร์) หากมีการดำเนินการก่อสร้างโครงการฯจริง และมีจำนวนประชากรเพิ่มมากขึ้น คาดว่าปริมาณขยะในพื้นที่บ้านแม่ปิงจะมีปริมาณมากขึ้นอย่างแน่นอน จากการสอบถามทางอบต. แม่ฮี้คาดว่าบริเวณที่ทิ้งขยะจะสามารถรองรับได้อีกประมาณ 5 ปี ซึ่งทางอบต.คงต้องหาที่ทิ้งขยะแห่งใหม่ และคงต้องหามาตรการร่วมกันในการจัดการขยะที่เป็นอันตราย

ในช่วงหลังการก่อสร้าง หากมีการเปิดดำเนินโครงการฯ บ้านแม่ปิง ซึ่งอยู่ใกล้กับสถานีขึ้น ลง ระหว่างทางอำเภอปายซึ่งเป็นสถานีระหว่างทางจุดที่ 2 นั้น กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าในอนาคตอาจมีสถานบันเทิงต่าง ๆ ตามมาปลูกสร้างในพื้นที่ใกล้สถานีและใกล้กับหมู่บ้านซึ่งจะต้องมีคนแปลกถิ่นทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศเข้ามาในพื้นที่ มีการดื่มสุรา เปิดร้านขายของ ปริมาณขยะที่เพิ่มมากขึ้นไม่สามารถกำจัดได้หมด หรือไม่มีที่ทิ้งขยะต้องนำไปทิ้งในป่าเกิดการเน่าเหม็นเป็นแหล่งเพาะพันธุ์เชื้อโรคนอกจากนี้ยังอาจจะมีการค้าประเวณีหรือเสพสิ่งเสพติดที่เป็นอันตรายทำให้เป็นตัวอย่างที่ไม่ดีกับเยาวชนในหมู่บ้านได้ เกิดการแก่งแย่งชิงดีชิงเด่นกัน ผลกระทบด้านจิตใจที่ย่ำแย่ เกิดสภาวะการเป็นอยู่ที่แออัด เกิดการแย่งกันอุปโภคบริโภค สังคมจะกลายเป็นสังคมที่มุ่งแต่ผลประโยชน์ แต่ละคนจะเอาเปรียบและเห็นแก่ตัว โดยเฉพาะทรัพยากรที่มีการใช้ร่วมกันและทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกันโดยเฉพาะป่าทุกวันนี้คนมาแต่จะหากำไรจากป่า โดยลืมที่จะคืนกำไรให้ป่า คุณเพิ่มศักดิ์ จอวอ ได้กล่าวว่า “โครงการฯนี้เป็นโครงการของบริษัทต่างถิ่น เขาเป็นใครที่

ไหนมาแสวงหาผลประโยชน์จากพื้นที่ของเรา ถ้าแท้จริงรัฐต้องเข้ามาดูแลและมาทำเอง ไม่ใช่ให้บริษัทมาทำ มันไม่ยุติธรรมกับประเทศ” กรณีถ้ามีโครงการจริง ชาวบ้านกังวลว่า ปัญหาการถกเถียงถึงประเด็นการก่อสร้างอาจจะรุกราม และเกิดการขัดแย้งกันระหว่างความคิดเห็นของสองฝ่าย คือให้ทำและไม่ให้ทำผลกระทบด้านจิตใจที่ย่ำแย่ เกิดสภาวะการเป็นอยู่ที่แออัด เกิดการแย่งกันอุปโภคบริโภค สุดท้ายก็จะเกิดปัญหาทางสังคม ซึ่งจะเห็นตัวอย่างจากหลาย ๆ พื้นที่ที่ประสบอยู่ การสนทนากลุ่มผ่านความคิดเห็นของ ผู้ใหญ่บ้านได้ให้ความคิดเห็นว่า “ความเจริญดีจะเข้ามาจะต้องเกิดภาวะเครียด อยู่แบบสิ่งแวดล้อมแบบเดิมจะเกิดผลดีที่สุด ถ้ามีจริงก็จะเกิดผลกับต้นไม้เป็นหลัก ต้องมีการปลูกแทนต้นไม้เดิมด้วย” ซึ่งนายต้น กล่าวหาญให้ความคิดเห็นเสริมอีกว่า “ก้านหาถิ่นของชาวบ้านทุกวันนี้ต้องเข้าป่าหากับข้าวมากินใช้ จะว่าสุขสบายกับเชิง แต่เขาสบายใจมันมีความสุขต่างใจมากกว่าดีจะเห็น โลดัล”

ผู้สูงอายุหมู่บ้านแม่ปิงมีความกังวลว่า การที่พวกเรามีความเชื่อที่เป็นจารีตประเพณีของเราเอง คนต่างถิ่นเข้ามา ชอบมาหัวเราะ และเห็นเป็นเรื่องตลก ทำให้เด็กรุ่นใหม่ในปัจจุบันนี้ไม่ยอมแต่งตัวแบบกระเหรี่ยง บอกกับพ่อแม่ และเพื่อน ๆ ว่าอาย ทำให้เกิดภาวะความขัดแย้งกันเป็นอย่างมาก นางจินตนา ทองอินทร์ ได้กล่าวถึง สังคมไทยเดี๋ยวนี้ชอบเห็นภูมิปัญญาชาวบ้านเป็นเรื่องแปลก ทั้ง ๆ ที่มีมานานแต่ไม่มีใครศึกษา “ปัญหาที่สำคัญของประเพณีคือ เด็กรุ่นใหม่จะเป็นแนวต่างชาติ ไม่รักษาวลสงวนตัว ทำให้เกิดปัญหาสังคมเป็นอย่างมาก” ความกังวลของชาวบ้านในการเข้ามาของคนจากโครงการจะกระทบต่อความเชื่อดั้งเดิมของหมู่บ้านและภูมิปัญญาท้องถิ่นต่าง ๆ เช่น เกิดความสงสัย ไม่เชื่อ และลบหลู่ดูถูกภูมิปัญญาท้องถิ่นต่าง ๆ เป็นต้น

ผลกระทบด้านจิตวิญญาณ ความเจริญทางเศรษฐกิจที่สูงขึ้นทำให้คนภายนอกมองหมู่บ้านในเชิงธุรกิจเนื่องจากชาวบ้านมีเอกลักษณ์ที่น่าสนใจการเข้ามาของกลุ่มธุรกิจที่จ้องจะค้ากำไรจากความเป็นปกาณะของชาวบ้านซึ่งทำให้ชาวไม่ต้องการเป็นสินค้าและเอาเอกลักษณ์ไปเป็นสิ่งท่องเที่ยวและตีราคาจากกลุ่มธุรกิจผลกระทบด้านจิตใจ ชาวบ้านให้ความคิดเห็นว่า ในสภาพของพื้นที่ป่ารอบหมู่บ้านหายไปการมีสิ่งแปลกปลอม ลอยไปมา ตามอากาศ เป็นผลให้เกิดภาวะจิตใจเสื่อมโทรมต้นไม้ที่เคยเขียวชอุ่มก็จะหมดไป กลายเป็นพื้นที่แห้ง ขาดเป็นที่ ๆ ทำให้ไม่สวยงามและบั่นทอนจิตใจดังคำกล่าวของนางประไพ พูอาจหาญที่ว่า “ทุกวันนี้ในหน้าแล้งไฟไหม้ป่า บนฟ้ามีก่าหมอกควัน ฟ้าไปตั้งใดตั้งมะม่วงน้ำใจ มันรู้สึกหดหู่ ถ้าหน้าฝนหญ้าเขียว ก๋อยมันไฉ่น้อย” และนายอุดม มาลัย ได้ให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า “สิ่งแวดล้อมที่เห็นได้ชัดก็จะเป็น ดิน น้ำ ป่า ชาวบ้านมีความผูกพันและมีความหวงแหนสภาพแวดล้อมแบบเดิมจะหายไปผู้ที่มิอำนาจในการเข้าถึงทรัพยากรก็จะได้เปรียบ จิตสำนึกที่จะผูกพันและหวงแหนก็จะไม่มีเพราะถูกซื้อไปด้วยอำนาจเงิน”ถ้ามีการก่อสร้างเกิดขึ้นจริงชาวบ้านมีความกังวลในเรื่องความรู้สึกของผู้เฒ่าผู้แก่ที่ปฏิบัติตาม

ขนบธรรมเนียมเดิมของเผ่าซึ่งอาจเปลี่ยนแปลงไปถ้ามีความเจริญเข้ามาพร้อมกับความหลากหลายของวัฒนธรรม จากการสนทนากับผู้ช่วยผู้ใหญ่ดวงคำ ลอยดู ได้กล่าวว่า “เราพร้อมที่จะเปลี่ยนวิถีชีวิตเป็นสังคมเมือง ชาวบ้านอยู่แบบดั้งเดิมก็ได้อยู่แล้วซึ่งทั้งหมดนั้นเป็นแบบแผนของชนเผ่าที่มีการปฏิบัติมาแต่ยาวนาน มะดิมายัคเขียดลิ่งบ่ดิมาย้อฮู่เฮา”

2) ผลกระทบเชิงบวกที่คาดว่าจะเกิดขึ้นถ้ามีโครงการฯ

ในช่วงระหว่างการก่อสร้าง สังคมเกิดการเปลี่ยนแปลง มีการปรับตัวเพื่อเรียนรู้วัฒนธรรมจากคนต่างถิ่น ต่างชาติ ต่างศาสนา ที่มาอยู่ในพื้นที่เดียวกัน เพิ่มโอกาสการทำงาน มีทางเลือกในการประกอบอาชีพชาวบ้านอาจมีการเปลี่ยนรูปแบบอาชีพและวิถีชีวิต ถ้าประชากรมีงานทำมีรายได้มากขึ้น เกิดความมั่นคงในอาชีพการงาน ไม่ต้องออกไปทำงานไกลบ้าน ไกลครอบครัว มีรายได้เพียงพอต่อการใช้จ่าย เหลืองบประมาณใช้จ่ายด้านสุขภาพมากขึ้นทำให้สามารถดูแลตนเองและเข้าถึงบริการทางสุขภาพที่ทันสมัยได้ง่ายและรวดเร็วขึ้นภาวะการตายตลอดจนภาวะการเกิดโรคก็จะลดลง

ในช่วงหลังการก่อสร้าง กลุ่มตัวอย่างให้ความคิดเห็นว่าอาจมีผลโดยรวมของจังหวัดแม่ฮ่องสอนมากกว่าที่จะเกิดในหมู่บ้านเพียงแห่งเดียว ซึ่งนายเนตร พิโน สมาชิกอบต. ให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า “เบื้องต้นถ้าอยู่ในสังคมที่ดี เศรษฐกิจดีมีการขยายการลงทุนในพื้นที่ มีการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่เพิ่มมากขึ้นซึ่งเงินรายได้จากการจัดเก็บภาษีสามารถนำไปพัฒนาสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานเช่น ไฟฟ้า น้ำประปาให้กับคนในชุมชนได้” ซึ่งถ้าหากมีระบบสาธารณูปโภคครบครัน มีการอยู่ดีกินดีขึ้นสุขภาพร่างกายของชาวบ้านก็จะดีขึ้นมีความแข็งแรงตามลำดับ และชาวบ้านจะมีการใช้ชีวิตที่เป็นสังคมเมืองมากขึ้นเนื่องจากมีการเปิดหมู่บ้านให้เป็นที่รู้จักมากขึ้น มีอาชีพใหม่ ๆ เกิดขึ้นเพิ่ม โอกาสและทางเลือกให้กับชาวบ้าน กลายเป็นสังคมที่ขนาดใหญ่ สามารถต้อนรับสิ่งใหม่ ๆ จากสังคมภายนอกเกิดการปรับเปลี่ยนการดำรงชีวิตที่มีความสุขและมีสุขภาพที่ยืนยาวขึ้น สภาพสังคมเป็นวิถีชีวิตแบบชาวบ้าน ถึงแม้ว่าจะนับถือต่างศาสนาต่างกันก็ตาม คือมีทั้งกระเหรี่ยงคริสต์ และกระเหรี่ยงพุทธ จะเปลี่ยนเป็นสังคมที่มีคนต่างถิ่น ต่างชาติมาอยู่รวมกันวิถีชีวิตจะเปลี่ยนไปจากสงบ เรียบง่าย กลายเป็นสังคมเมืองเกิดความหลากหลายของวัฒนธรรม มีการร่วมกันแสดงความคิดเห็นเปลี่ยนแปลงกฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ภายในหมู่บ้านขึ้นมาใหม่ ซึ่งถ้าหากคนในชุมชนยอมรับ และปฏิบัติตามกฎ กติกา ที่วางไว้สังคมก็อาจจะมีความสุข ผลด้านจิตวิญญาณ กลุ่มตัวอย่างให้ความคิดเห็นว่าความเป็นชนเผ่าวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมไม่สามารถมีอะไรลบล้างได้เนื่องจากชาวบ้านเองมีความสามัคคีช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ความเป็นมิตรซึ่งความรู้สึกนี้จะมาจากทุกคนรอบครัว โดยผู้ที่เข้ามาในหมู่บ้านสามารถสัมผัสได้อย่างอบอุ่น

ที่ดินมีราคาสูงขึ้น มีนายทุนจากที่อื่นมาลงทุนทำธุรกิจต่าง ๆ ก่อให้เกิดการลงทุนทางด้านสุขภาพ เช่น ร้านอาหาร ร้านขายอุปกรณ์ทางการแพทย์ คลินิก ในอนาคตถ้าเศรษฐกิจดีขึ้นมีความเจริญเข้ามาในพื้นที่ ก็จะมีคนมาเที่ยวมากขึ้น การคมนาคมขนส่งสินค้าเดินทางติดต่อกับชาย ไปท่องเที่ยวเป็นไปอย่างรวดเร็ว ชาวบ้านสามารถขายของป่าได้ เช่น เห็ด หน่อไม้ทำให้ชาวบ้านมีรายได้เพิ่มมากขึ้นดังคำกล่าวของนางดี ตูณู “ถ้าไปเชียงใหม่ก็คงจะรวดเร็วดี ไม่ต้องเสียเวลานั่งรถ”

4.2.5 ปัจจัยทางด้านสุขภาพ

สถานีอนามัยบ้านแม่ปิง

บ้านแม่ปิงมีสถานีอนามัย 1 แห่ง ก่อสร้างเมื่อปี พ.ศ. 2526 โดยสาธารณสุขอำเภอปาย โดยปัจจุบันได้รวมศูนย์อนามัยและสาธารณสุขไว้ด้วยกัน ปัจจุบันมีเจ้าหน้าที่ประจำสถานีอนามัย ทั้งหมด 3 คน คือ

- 1) นายโสรัจ พรหมวังศรี ตำแหน่ง เจ้าหน้าที่บริหารงานสาธารณสุข
- 2) นางสุนทรพร บุตรเนตร ตำแหน่ง พยาบาลพยาบาลวิชาชีพ
- 3) นายสุทัศน์ วงศ์สุวรรณ ตำแหน่ง นักวิชาการสาธารณสุข

หน้าที่ของสถานีอนามัย คือ ให้บริการการรักษาพยาบาลในเบื้องต้นและคัดกรองโรคเบื้องต้น เป็นที่เลี้ยงให้กับกลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขมูลฐานชุมชน (อสม.) มีการออกเยี่ยมบ้าน สำรวจ การมีส่วนร่วมใช้อย่างสุจริตลักษณะ การตรวจร่างกายให้แก่คนในหมู่บ้านการฉีดวัคซีน รวมถึงการให้ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการปฏิบัติตนตามสุขบัญญัติ การป้องกันโรคติดต่อและการณรงค์เพื่อป้องกันโรคไข้เลือดออกเป็นต้น

กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.)

ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2525 เป็นกลุ่มที่ถูกจัดตั้งอย่างเป็นทางการโดยหมอจากสาธารณสุขเข้ามาแนะนำกลุ่ม อสม. มีหน้าที่หลัก ๆ คือ ชั่งน้ำหนักเด็กแรกเกิด กำจัดลูกน้ำยุงลาย และช่วยประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารจากทางอนามัยเป็นสื่อกลางระหว่างศูนย์สุขภาพชุมชนกับชาวบ้านในหมู่บ้าน ปัจจุบันมีสมาชิกกลุ่มทั้งหมด 9 คนมีตำแหน่งดังนี้ ประธาน รองประธาน เลขานุการ ๗ เற்றுณิกและคณะกรรมการ จำนวนเจ้าหน้าที่อาสาสมัครสาธารณสุขมูลฐานชุมชน มีทั้งหมดอยู่ 9 คนดังนี้

- 1) นางจินตนา ทองอินทร์ ประธาน อสม.
- 2) นายสังัด เกษม รองประธาน
- 3) นายศรีบุตร สำราญโอกาส

- 4) นางมะลิวัลย์ คำเขียว
- 5) นางศรีออน ผาปัจจวงค์
- 6) นายพงษ์ศักดิ์ มณฑนอม
- 7) นางเกษราพรรณ จะก่อ
- 8) นายพิชิต รัตนภคดล
- 9) นายภราดล สุกันธีร์

ตาราง 7 แสดงการให้บริการในแต่ละวันของสถานีอนามัยแม่เปิง

วัน	คลินิก	หมายเหตุ
จันทร์	ตรวจรักษาพยาบาลทั่วไป	
อังคาร	ฝากครรภ์	
พุธ	ฉีดยาคุม	
พฤหัสบดี	ฉีดวัคซีน	
ศุกร์	ออกเยี่ยมบ้าน/อนามัยโรงเรียน	เช้า/บ่าย

ที่มา: สถานีอนามัยแม่เปิง, พ.ศ. 2552

ซึ่งนอกเหนือจากการปฏิบัติงานตามเวลาราชการแล้ว ในวันเสาร์ - วันอาทิตย์ ก็จะมีเจ้าหน้าที่ อยู่เวรคอยให้บริการกับประชาชนในพื้นที่อยู่เสมอ โดยมีเจ้าหน้าที่ คือนาง สุนทราพร บุตรเนตร ซึ่งพักอาศัยอยู่ที่บ้านพักในบริเวณสถานีอนามัย มีปัญหาอะไรก็เรียกได้ตลอดและที่ผ่าน มาทางสถานีอนามัยได้ให้บริการแก่ประชาชนในพื้นที่และได้ออกตรวจเยี่ยมบ้านจากการพูดคุยกับ เจ้าหน้าที่อนามัย ก็ให้ความคิดเห็นว่า “ ถ้าหากมีการก่อสร้างโครงการฯจริง เราก็คงมีงานเพิ่ม คือ การให้ความรู้สุขภาพเบื้องต้นต่าง ๆ การเข้าไปให้ความรู้เรื่องสุขภาพที่พักอาศัยคนงาน เรื่อง โรคติดต่อ งานอาชีพอนามัยเบื้องต้น นอกเหนือ ไปจากงานบริการเชิงรับของเราที่ทำทุกวัน”

ซึ่งการรับบริการส่วนใหญ่ของชาวบ้านสามารถแสดงสถิติจำนวนคนไข้ที่มารักษาใน สถานีอนามัยบ้านแม่เปิง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546-2551 ดังแสดงในตาราง 8

ตาราง 8 แสดงสถิติจำนวนคนไข้ที่มารักษาในสถานอนามัยบ้านแม่ปิงด้วยโรคต่าง ๆ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546-2551 มีดังนี้

โรค/ปี	2546	2547	2548	2549	2550	2551
Diarrhea (ท้องร่วง)	39	28	17	16	25	26
Pneumonia (ปอดบวม)	6	5	2	1		1
Heamorrhagic conjunctivitis (ตาแดง)	8	9	6	16	13	3
Fever (ไข้)	3	2	3	6	1	
บิด	10	9	6	3	4	2
Influenza (ไข้หวัดใหญ่)	1		1			
Food poisoning (อาหารเป็นพิษ)				1		
Mump(คางทูม)				1	1	1
Chicken pox (อีสุกอีใส)		1		1		
Herpes zoster (งูสวัด)						2
Typhoid (ไทฟอยด์)	1					
Herpes simplex (เริม)						1

ที่มา: สถานอนามัยแม่ปิง พ.ศ. 2552

จากการสอบถามพูดคุยกับ นายสุทัศน์ วงศ์สุวรรณ นักวิชาการสาธารณสุขสถานีอนามัยแม่ปิงให้ความคิดเห็นว่า “สำหรับหมู่บ้านแม่ปิงจะมีอุบัติการณ์ของโรคท้องร่วง (Diarrhea) สูงเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาคือ โรคตาแดง และ บิด สาเหตุที่ท้องร่วงมาเป็นอันดับหนึ่งเพราะว่าประชาชนในหมู่บ้านนิยมเลี้ยงสัตว์ (วัว ควาย หมู) เป็นแบบระบบเปิด คือเลี้ยงไว้ตามทุ่งนาตอนกลางวันพอตอนเย็นก็นำมาคักไว้ในคอก หรือไม่ก็ได้อุ่นบ้าน ส่วนหมูดำก็จะปล่อยหากินเองตามธรรมชาติ ทำให้สัตว์ถ่ายมูลเรี่ยราดไปทั่ว เป็นที่เพาะพันธุ์ของเชื้อโรคและแมลงวัน เมื่อเชื้อโรคมารับปนเปื้อนในอาหารและแหล่งน้ำทำให้เกิดโรคดังกล่าว”

สำหรับผู้สูงอายุในหมู่บ้านที่ไม่สบายและพึ่งตนเองไม่ได้ คือ นางหนอกา ปรีชยาวิชัยกุล อายุ 86 ปี เป็นอัมพฤกษ์ สาเหตุเนื่องมาจากกระดูกหัก ลูกเดินไม่ได้ ต้องคอยพยุงนั่ง และนอนอยู่กับบ้าน เป็นมาแล้วประมาณ 3 ปีกว่า คนที่สอง คือ นางป่าหว่า น้อยมั่ง อายุ 87 ปี เป็นอัมพฤกษ์เรื้อรังมานานมากกว่า 8 ปี แล้ว ต้องมีลูกคอยดูแลให้ความช่วยเหลือตลอด โดยลูกหลานปลูก

กระท่อมให้อยู่ที่บ้าน คนที่ สาม คือนางกาเส ปิติ ตาบอด สาเหตุเนื่องมาจากประสบอุบัติเหตุทางรถจักรยานยนต์ เป็นมานานมากกว่า 15 ปี จากการสอบถามญาติผู้ดูแล ผู้ป่วยให้ความคิดเห็นว่า ถ้าหากเกิดโครงการฯขึ้นจริงคงไม่มีผลกระทบกับผู้ป่วยกลุ่มนี้เพราะไม่ค่อยจะรับรู้อะไรแล้ว

ส่วนผู้ป่วยด้วยโรคเรื้อรัง คือ เบาหวาน มีจำนวน 11 คน และ โรคความดัน 6 คน โดยส่วนหนึ่งมารับบริการที่สถานีนอนามัยเนื่องจากไม่มีลูกหลานไปส่งที่โรงพยาบาลปาย และอีกส่วนหนึ่งมารับบริการที่โรงพยาบาลปายเนื่องจากผู้ป่วยเบาหวานต้องมาเจาะเลือดตรวจหาปริมาณน้ำตาลก่อน ให้หมอตตรวจ แล้วรับยากลับบ้าน จากการพูดคุยกับนายสีทน ปัญญาตัวแทนชาวบ้านกลุ่มนี้ ให้ความเห็นว่า “ถ้ามีโครงการฯเกิดขึ้นจริงก็ดี เวลาเจ็บป่วยไม่สบายหมอส่งตัวไปรักษาต่อที่รพ. ในเชียงใหม่สะดวกดีในการเดินทางนั่งรถไปมัน ไกล เม้าหัวกว่าจะถึง”

ตาราง 9 แสดงจำนวนผู้ป่วยที่มารับบริการที่ สอ. แม่ปิง ตั้งแต่ มกราคม พ.ศ. 2550 – มิถุนายน พ.ศ. 2552

ปี	2550	2551	2552
เดือน			
มกราคม	152	162	151
กุมภาพันธ์	111	126	109
มีนาคม	70	65	53
เมษายน	51	52	44
พฤษภาคม	69	62	38
มิถุนายน	72	68	30
กรกฎาคม	38	42	-
สิงหาคม	30	38	-
กันยายน	31	28	-
ตุลาคม	46	39	-
พฤศจิกายน	58	39	-
ธันวาคม	76	98	-

ที่มา: สถานีนอนามัยแม่ปิง ปี พ.ศ. 2552

ในส่วนของจำนวนผู้มารับบริการที่สถานีอนามัยแม่ปิง จากตาราง 9 จะเห็นได้ว่า ในช่วงรอยต่อระหว่างปลายปีกับช่วงต้นปี จะมีผู้มาใช้บริการที่สถานีอนามัยค่อนข้างมากจากการสอบถามเจ้าหน้าที่อนามัยพบว่า ในธันวาคม มกราคม – มีนาคม จะเป็นช่วงฤดูหนาว อากาศเย็นคนไม่สบายกันเยอะ ส่วนในเดือนมีนาคม - เมษายน ใกล้เคียงน้ำแล้ง หมอกควัน ไฟป่าเยอะ คนเป็นโรคเกี่ยวกับระบบทางเดินหายใจกันมาก

4.2.6 ผลกระทบทางด้านสุขภาพของประชาชนถ้าเกิดโครงการฯ

1) ผลกระทบเชิงลบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นถ้ามีโครงการฯ

ในระหว่างการก่อสร้างกลุ่มคนที่อาจได้รับผลกระทบทางด้านสุขภาพทั้งทางตรงและทางอ้อม ได้แก่ คนในชุมชน คนงานก่อสร้าง คือชาวบ้านมีความกังวลว่าหากมีคนอพยพเข้ามาในระหว่างการก่อสร้าง โครงการฯ มากขึ้น ส่งผลให้ชาวบ้านไม่สามารถเข้ารับบริการทางสาธารณสุขได้อย่างทั่วถึงเหมือนแต่ก่อน เนื่องจากมีบุคลากรทางการแพทย์และสถานที่ที่จำกัด นอกจากนี้ยังมีปัญหาโรคต่างๆ ที่เกิดในช่วงระหว่างการก่อสร้างเช่น การได้รับฝุ่นละอองที่ฟุ้งกระจาย ส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชน ที่อยู่ใกล้เคียงบริเวณนั้น โดยเฉพาะถ้าเป็นฝุ่นละอองที่มีขนาดเล็กกว่าสิบลิปไมครอน จะเข้าสู่ระบบทางเดินหายใจก่อให้เกิดการระคายเคืองเนื้อเยื่ออวัยวะต่างๆ หากได้รับในปริมาณมาก การทำงานของปอดเสื่อมประสิทธิภาพ หลอดลมอักเสบ เป็นโรคหอบหืด ถุงลมโป่งพอง ผลกระทบต่อบรรยากาศโดยรวมฝุ่นละอองปกคลุมบรรยากาศมากความสามารถในการมองเห็นน้อยลง ซึ่งถ้าหากรวมกับหมอกในฤดูหนาวแล้วสภาพอากาศคงจะแย่มาก และความกังวลในเรื่องของการกำจัดของเสียที่อาจมีสารพิษหรือน้ำมันหล่อลื่นที่อาจตกค้างในแหล่งน้ำของหมู่บ้าน การเกิดโรคติดต่อหรือโรคระบาดร้ายแรง แต่จากการพูดคุยกับนายสุทัศน์ วงศ์สุวรรณ นักวิชาการสาธารณสุขประจำสถานีอนามัยบ้านแม่ปิงกล่าวว่า “ถ้ามีโครงการเกิดขึ้นจริง ๆ ก็คงจะมีปัญหาการเกิดโรคต่างๆ ตามมา แต่คงไม่กระทบกับทางสถานีอนามัยเรามากนักหรอก เพราะว่าถ้าหากเกิดอุบัติเหตุจากการทำงานที่มันหนักจริง ๆ เขาคงส่งไปรักษาตัวที่รพ. ปลายโน้นแหละ”

แต่ชาวบ้านส่วนหนึ่งก็มีความกังวลว่าอาจเกิดปัญหาทางด้านสุขภาพต่าง ๆ ตามมา เนื่องจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนไป ส่งผลให้ภาวะทางสุขภาพของประชาชนแย่ลง สำหรับโรคที่ชาวบ้าน คาดการณ์ว่าจะเกิดขึ้นในช่วงระหว่างการก่อสร้างโครงการฯ ดังแสดงไว้ในตาราง 10

ตาราง 10 การคาดการณ์ภาวะโรคที่อาจจะเกิดจากโครงการฯ

โรค	สาเหตุ/ปัจจัย
โรคที่มีขุมเป็นพาหนะ เช่น มาเลเรีย ไข้เลือดออก	การก่อสร้างทำในเขตป่าซึ่งมีขุม การป้องกันแก้ไขทำได้ยาก
โรคปอดบวม หวัด แพ้อากาศ	พื้นที่โครงการอยู่ในภูมิอากาศหนาว เย็น ชื้น คนที่ร่างกายอ่อนแออาจปรับตัวไม่ได้ อันตรายถึงเสียชีวิตได้
โรกระบบทางเดินอาหาร	เกิดจากการสุขาภิบาลอาหารน้ำไม่สะอาด เพราะคนอยู่จำนวนมาก ข่อมมีของเสียเกิดขึ้นจากการอุปโภคและบริโภค
เอดส์	แรงงานอยู่ห่างไกลครอบครัว อาจเกิดความหว้าหว่ พฤติกรรมเสี่ยงสูงกินเหล้า พากันไปเที่ยว ขาดการป้องกันตนเอง
โรคเท้าช้าง	จากแรงงานต่างด้าว
อุบัติเหตุจากรถ	การลำเลียงขนส่งวัสดุ อุปกรณ์ในการก่อสร้างเนื่องจาก ถนนมีความลาดชัน คับแคบผู้ขับขี่ ขาดความระมัดระวัง
อุบัติเหตุจากการทำงาน	ตกจากที่สูง ถูกแมลงสัตว์กัดต่อย ถูกของมีคม อุบัติเหตุจากการใช้ไฟฟ้า
โรคผิวหนัง	จากการปล่อยของเสียลงสู่แหล่งน้ำที่ใช้ในการอุปโภคบริโภค
ภูมิแพ้ หอบหืด อากาศสกปรก	ฝุ่นละออง จาการรถบรรทุก

ส่วนหลังการก่อสร้าง กลุ่มตัวอย่างให้ความคิดเห็นว่าจะเกิดความวิตกกังวล และเป็นปัญหาทางด้านสุขภาพจิตเนื่องจากความเครียดที่สะสมมาในช่วงระหว่างที่มีการก่อสร้าง เช่น ต้องทนฟังเสียงดัง การสั่นสะเทือนของการตอกเสาเข็ม เสียงดังของรถและเครื่องจักรกลที่ทำงานทุกวัน ปัญหาฝุ่นฟุ้งกระจายเกาะตามหลังคาบ้านและเสื้อผ้าที่ตากไว้ ฯลฯ ทำให้เกิดความเครียดสะสมตามมา เนื่องจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนไป การก่อสร้างที่เสร็จสิ้นไป มองไปทางไหนก็เห็นแต่โครงสร้างของบ้านพักคนงาน ต้นไม้ป่าไม้ถูกแผ้วถางแห้งแล้ง ส่งผลให้ภาวะทางสุขภาพของประชาชนแย่ลง เกิดการหลั่งไหลเข้ามาของนักท่องเที่ยวและเกิดการอพยพย้ายถิ่นฐานเพื่อมาประกอบอาชีพค้าขาย และบริการในพื้นที่เพิ่มมากขึ้น เป็นผลทำให้ประชาชนในหมู่บ้านมีสุขภาพที่แย่ลงเนื่องจากอาจมีการนำโรคที่มาจากต่างถิ่นเข้ามาในหมู่บ้าน ทำให้ควบคุมและกำจัดได้ยาก

2) ผลกระทบเชิงบวกที่คาดว่าจะเกิดขึ้นถ้ามีโครงการฯ

ระหว่างการก่อสร้างอัตราความชุกของโรค ก็จะลดลงเนื่องจากประชาชนมีรายได้จากการจ้างงานสามารถเข้าถึงบริการทางสุขภาพได้รวดเร็ว ดังคำกล่าวของนางทุเบาะลอยดู “ ถ้ามีการจ้างงานที่ดี จะมีรายได้ เวลาไม่สบายจะได้ไปหาหมอที่คลินิกในเวียง ไปโรงพยาบาล คนไข้เยอะ ขี้เกียจรอนาน” คนในชุมชนมีความกระตือรือร้น ในการดูแลสุขภาพของตนเองและครอบครัวมากขึ้น เนื่องจากมีการรณรงค์และการเฝ้าระวังการเกิดอุบัติการณ์ของโรคต่างๆ ในช่วงระหว่างการก่อสร้าง โดยเจ้าหน้าที่สาธารณสุขออกพื้นที่ให้ความรู้ สุขศึกษา โดยอาจมีการวางแผนงาน โครงการทางด้านสุขภาพ ร่วมกับแกนนำชุมชนและเจ้าหน้าที่อบต. จัดสรรงบประมาณ ทางด้านการส่งเสริมสุขภาพเพิ่มมากขึ้น โดยอาจจะให้มีพื้นที่หรือลานกีฬาสำหรับให้ชาวบ้าน และกลุ่มผู้ใช้แรงงานจากโครงการฯ มาออกกำลังกาย

บุคลากรทางด้านสาธารณสุขมีการเตรียมความพร้อมในด้านเชิงรับและเชิงรุกมากขึ้น มีการพัฒนาศักยภาพ และความรู้อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทันต่อสถานการณ์โรคติดต่อที่อาจเกิดขึ้นในพื้นที่เนื่องจากมีกลุ่มคนจำนวนมากเข้ามาอาศัยในพื้นที่

หลังการก่อสร้างประชาชนสามารถเข้าถึงและได้รับบริการสาธารณสุขในระดับที่สูงขึ้น เนื่องจากความสะดวกในการเดินทาง ลดอัตราการเสียชีวิตจากการส่งต่อผู้ป่วยในการรักษา เช่นในกรณีการเกิดอุบัติเหตุรถชนกันในอำเภอป่าเย็บเส้นทางหลัก 1095 เป็นเส้นทางที่เกิดอุบัติเหตุบ่อยมาก ในแต่ละเดือนมีสถิติสูงมาก และมีการส่งต่อผู้ป่วยไปรักษาตัวที่รพ. เชียงใหม่ทำให้สามารถได้รับบริการจากแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะโรคได้มากขึ้น มีโอกาสได้รับข้อมูลข่าวสารทางด้านสุขภาพ ได้สะดวกรวดเร็วมากขึ้น มีระบบมาตรการทางสุขภาพใหม่ๆเกิดขึ้นเนื่องจากต้องรองรับคนหลากหลายเชื้อชาติ และมีคนต่างถิ่นเข้ามาอยู่ด้วย หากคนต่างถิ่นได้เป็นผู้นำหมู่บ้านอาจเกิดการเปลี่ยนแนวคิดการปกครองในรูปแบบใหม่ที่มีบทบาทมากกว่าคนในท้องถิ่น นโยบายทางด้านสุขภาพก็อาจเปลี่ยนไป

องค์การบริหารส่วนตำบลและทางโครงการฯ อาจจัดสรรงบประมาณ ทางด้านการบริการสุขภาพประชาชนเพิ่มมากขึ้น โดยการจัดซื้ออุปกรณ์ เครื่องมือทางการแพทย์ จัดหาบุคลากรทางด้านสาธารณสุขเพิ่มเติม เพื่อให้สามารถรองรับการให้บริการทางด้านสุขภาพประชาชนได้อย่างทั่วถึง รวมทั้งจัดอบรมความรู้ให้กับเจ้าหน้าที่ อสม.เกี่ยวกับข้อมูลทางด้านโรคต่างๆที่อาจมากับนักท่องเที่ยวที่เข้ามาในพื้นที่ เพื่อให้สามารถเป็นสื่อกลางในการให้ความรู้กับชาวบ้านในชุมชน

ผลจากการประชุมกลุ่มย่อย และการสัมภาษณ์เพื่อวิเคราะห์หาแนวทางหรือมาตรการในการลดผลกระทบทางสุขภาพนายอำพัน ปรีชญาวิชัยกุลได้ให้ข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นเพิ่มเติมในการก่อสร้างโครงการฯ ดังนี้

- 1) การกระจายข้อมูลข่าวสารของชาวบ้านควรมีการนำเสนอในรูปแบบที่ชาวบ้านเข้าใจง่ายรับรู้ได้รวดเร็ว
- 2) ทรัพยากรสิ่งแวดล้อม กฎหมายน่าจะเชื่อมต่อกับชุมชนก่อน เช่นจะต้องอนุมัติก่อนการกระทำใดๆที่จะส่งผลกระทบต่อพื้นที่
- 3) การเมืองท้องถิ่น ต้องเป็นระบบที่มีคุณธรรมและเป็นธรรม
- 4) โครงสร้างพื้นฐานที่มีต้องรองรับโครงการให้เพียงพอ มีขอบเขตและจำกัดของการรองรับได้ แหล่งอำนวยความสะดวกสาธารณูปโภคพื้นฐานต้องพอเพียง
- 5) ตรงจุดไหนที่มีผลกระทบมากที่สุดส่วนในเรื่องผลกระทบต้องชัดเจน ตรงไหนกระทบมากที่สุดจะได้รับค่าชดเชยมากไปตามลำดับ มีข้อมูลที่เพียงพอ มีสัดส่วนในเรื่องผลกระทบของผลประโยชน์ที่เหมาะสม
- 6) ประเทศที่ทำโครงการแบบนี้รัฐบาลต้องเป็นคนลงมือทำจึงจะทำให้ชาวบ้านไม่ถูกเอาเปรียบ
- 7) การขนส่งระบบนี้เป็นการใช้พลังงานสะอาด เช่นถ้ามีรถไฟฟ้าแล้วจะมีการลดลงของเครื่องบินที่โดยสารมาในจังหวัดเพื่อให้อากาศคล่องกับพื้นที่
- 8) การเสียภาษีท้องถิ่นต้องเป็นไปตามระบบ มีการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพซึ่งความคิดเห็นดังกล่าวนี้ในการประชุมกลุ่มย่อยก็ไม่ได้มีผู้ใดคัดค้าน

จากผลการศึกษาโดยใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับผลกระทบด้านสุขภาพในส่วน
ของปัจจัยทางด้านสุขภาพโดยผู้ศึกษาได้วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อแสดงถึงความแตกต่างทั้งในระดับปัญหา
ในปัจจุบันและผลกระทบถ้ามีโครงการฯ ดังแสดงไว้ในตาราง 11

ตาราง 11 แสดงระดับผลกระทบในส่วนของปัจจัยทางด้านสุขภาพที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในหมู่บ้านแม่ปิงหากมีโครงการฯ

ปัจจัยด้านสาธารณสุข	ระดับปัญหา ในปัจจุบัน			ระดับปัญหา ถ้ามีโครงการฯ			t-test
	$\bar{X}$	SD	ระดับ ปัญหา	$\bar{X}$	SD	ระดับ ปัญหา	
ศักยภาพของบุคลากรทางสุขภาพ	1.38	0.82	น้อย	0.42	1.06	น้อยมาก	
ระบบบริการด้านสุขภาพ	1.32	0.80	น้อย	0.35	1.18	น้อยมาก	
ระบบส่งต่อผู้ป่วย	1.25	0.89	น้อย	0.61	1.04	น้อยมาก	
ระบบสาธารณสุขปโค	1.38	0.90	น้อย	0.66	1.09	น้อยมาก	
ระบบการกระจายข่าวสาร	1.19	0.94	น้อย	0.87	1.31	น้อย	
การมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย สาธารณะเพื่อสุขภาพคนในชุมชน	1.30	0.93	น้อย	1.21	2.12	น้อย	
การเข้าถึงและได้รับบริการสาธารณสุข ที่ จำเป็นต่อสุขภาพและการดำรงชีวิต	1.33	0.92	น้อย	0.66	1.67	น้อยมาก	
รวม	1.30	0.52	น้อย	0.34	0.65	น้อยมาก	-20.583*

* P $\leq$ 0.001

จากตาราง 11 แสดงระดับผลกระทบด้านสุขภาพปัจจัยด้านสุขภาพ ทั้งในระดับปัญหาปัจจุบัน และระดับผลกระทบถ้ามีโครงการฯ ในหมู่บ้านแม่ปิงโดยภาพรวม พบว่า ปัจจุบันปัญหาปัจจัยด้านสาธารณสุขอยู่ในระดับปัญหาน้อย ($\bar{X} = 1.16$) เมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่า ระดับปัญหาในปัจจุบันอยู่ในระดับน้อยทุกเรื่อง ส่วนระดับผลกระทบถ้ามีโครงการฯ พบว่า ผลกระทบเป็นเชิงบวกในระดับน้อยมาก ($\bar{X} = 0.34$) เมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่า ระดับผลกระทบเป็นเชิงบวกในระดับน้อยมาก 5 เรื่อง ได้แก่ ศักยภาพของบุคลากรทางสุขภาพ ระบบบริการด้านสุขภาพ ระบบการส่งต่อผู้ป่วย ระบบสาธารณสุขปโค และการเข้าถึงและได้รับบริการสาธารณสุขที่จำเป็นต่อสุขภาพและการดำรงชีวิต ผลกระทบเป็นเชิงบวกในระดับน้อย 2 เรื่อง คือระบบการกระจายข่าวสาร และการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพ เมื่อเปรียบเทียบระดับปัญหาในปัจจุบันกับระดับผลกระทบถ้ามีโครงการฯ พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

จากการศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบทางด้านสุขภาพของประชาชนจากโครงการลด กระเช้าเชียงใหม่ - แม่ฮ่องสอน ด้วยรายงานผลเบื้องต้นสามารถสรุปได้ว่า

หากมีโครงการก่อสร้างลดกระเช้าเชียงใหม่ - แม่ฮ่องสอนและชาวบ้านก็จะสามารถ เข้าถึงการบริการทางด้านสาธารณสุขได้รวดเร็วยิ่งขึ้น ลดอัตราเจ็บป่วย หรือเสียชีวิตได้เพราะมี ระบบการส่งต่อผู้ป่วยที่รวดเร็ว อัตราความชุกของโรคก็จะลดน้อยลง ศักยภาพในการให้บริการของ เจ้าหน้าที่อาจจะมากขึ้นเพราะต้องเตรียมพร้อมที่จะให้บริการแก่ชาวบ้านและกลุ่มผู้ใช้แรงงานใน พื้นที่ ที่เพิ่มขึ้น ถ้าหากชาวบ้านมีงานทำ มีรายได้สามารถเข้าถึงระบบบริการทางสุขภาพที่ดี ทันสมัยและรวดเร็ว เจ้าหน้าที่ทางด้านสาธารณสุขมีความตื่นตัว และเฝ้าระวังโรคติดต่อที่อาจเกิด ในพื้นที่ มีการกระจายข่าวสาร การรณรงค์ป้องกันโรค ที่จับใจ โดยอาจกำหนดในแผนการ ปฏิบัติงานประจำปี อีกทั้งชาวบ้านรู้สึกคลายความกังวล กรณีถ้าอุบัติเหตุร้ายแรง พวกเขาสามารถ เข้ารับบริการจากแพทย์เฉพาะทางได้ทันทั่วทั้งที่

4.3 แนวทางหรือมาตรการในเชิงป้องกันผลกระทบทางลบ

ผลการวิเคราะห์แนวทางหรือมาตรการในการลดผลกระทบทางสุขภาพจากโครงการ ก่อสร้างลดกระเช้า เชียงใหม่ - แม่ฮ่องสอน ในพื้นที่หมู่บ้านแม่ปิง จากการใช้แบบสอบถาม ตาราง 12 แนวทางหรือมาตรการในการลดผลกระทบด้านสุขภาพที่อาจเกิดจาก โครงการฯ

ลำดับที่	ด้านสุขภาพ	ความถี่	ร้อยละ	ลำดับ
1	ในระหว่างการก่อสร้างควรจัดทำทะเบียนคัดกรองและ ตรวจโรคแรงงานต่างถิ่น	69	69.0	2
2	จัดระบบการจัดการขยะและของเสียในชุมชนให้ได้ มาตรฐาน	88	88.0	1
3	ขยายการบริการด้านสาธารณสุขระหว่างและหลังการ ก่อสร้างให้ทั่วถึง	52	52.0	3
4	มีแผนป้องกันการเกิดอุบัติเหตุระหว่างและหลังก่อสร้าง	59	59.0	4

จากตาราง 12 แสดงแนวทางหรือมาตรการในการลดผลกระทบด้านสุขภาพโดย ภาพรวมพบว่า หากมีการดำเนิน โครงการฯ ควรจัดระบบการจัดการขยะและของเสียในชุมชนให้ได้ มาตรฐานคิดเป็นร้อยละ 88.0 รองลงมา คือ ในระหว่างการก่อสร้างควรจัดทำทะเบียนคัดกรองและ ตรวจโรคแรงงานต่างถิ่น คิดเป็นร้อยละ 69.0 และขยายการบริการด้านสาธารณสุขระหว่างและหลัง การก่อสร้างให้ทั่วถึงคิดเป็นร้อยละ 52.0 สุดท้ายคือการมีแผนป้องกันการเกิดอุบัติเหตุระหว่างและ หลังก่อสร้างคิดเป็นร้อยละ 59.0

จากการสนทนากลุ่มย่อยพูดคุยชาวบ้านและเจ้าหน้าที่สถานีอนามัยแสดงความคิดเห็นต่อโครงการฯ ด้านสาธารณสุขโดยได้เสนอแนะแนวทางและมาตรการป้องกันผลกระทบที่อาจเกิดจากโครงการฯ เพิ่มเติมจากข้อกังวลเกี่ยวกับการโยกย้ายเข้ามาในพื้นที่หมู่บ้านของแรงงานต่างด้าวซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อสังคมและสุขภาพของประชาชนในพื้นที่นั้น ผู้วิจัยได้จัดกลุ่มสนทนาเพื่อหาแนวทางป้องกันผลกระทบทางด้านสุขภาพซึ่งสามารถสรุปประเด็นได้ ดังต่อไปนี้

- 1) จัดทำทะเบียนประวัติแรงงานต่างถิ่นที่เข้ามาอาศัยอยู่ในพื้นที่
  - 2) จัดทำทะเบียนคัดกรองโรคและ ฉีดวัคซีน เพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดต่อ
  - 3) จัดอบรม และให้สุศึกษาในการปฏิบัติตนในการสุขภาพโรค สุขาภิบาลอาหารและน้ำ รวมถึงการอบรมด้านอาชีวอนามัยเบื้องต้นให้กับกลุ่มแรงงาน
  - 4) การจัดการขยะ-ของเสียในระหว่างการก่อสร้างเมื่อมีการดำเนินโครงการแล้ว ต้องมีการจัดเก็บที่ถูกต้องลักษณะ ห่างไกลจากแหล่งน้ำ
  - 5) ควบคุมและป้องกันการฟุ้งกระจายของฝุ่นละออง จากรถบรรทุกวัสดุก่อสร้าง รวมถึงฝุ่นละอองจากการก่อสร้างโดยใช้ผ้าใบหรือวัสดุคลุมรถให้มิดชิด ทำความสะอาดล้อรถบรรทุก และจำกัดเขตก่อสร้างให้ชัดเจน พร้อมทั้งมีวัสดุคลุมหรือกั้นบริเวณก่อสร้างให้เรียบร้อย
  - 6) จัดทำแผนป้องกันอุบัติเหตุ
  - 7) ทางโครงการฯ ควรมีสถานพยาบาล โดยจัดให้มีแพทย์หรือพยาบาลประจำการอยู่ในช่วงเวลาทำงานเพราะอาจเกิดอุบัติเหตุจากการทำงานได้
  - 8) ทางโครงการฯ ควรมีการจัดสร้างห้องสุขาให้เพียงพอกับความต้องการ
- ซึ่งข้อเสนอแนะดังกล่าวทุกคนเห็นด้วย ทั้งนี้แนวทางหรือมาตรการนี้จะประสบผลสำเร็จในการนำไปประยุกต์ใช้หรือไม่ มิใช่ให้ชาวบ้านคิดแต่เพียงฝ่ายเดียว แต่ผู้ที่มีส่วนรับผิดชอบกับโครงการนี้ต้องให้ความร่วมมือและสนับสนุนด้วย แนวทางในการลดผลกระทบทางด้านสุขภาพของประชาชนจากโครงการก่อสร้างฯ จึงจะได้ผล (ตาราง 13)

ตาราง 13 สรุปแนวทางการป้องกันและผลกระทบทางด้านสุขภาพ

รายการ	ปัจจุบัน	ผลกระทบที่มีโครงการ	การเสนอแนะ	
			แนวทาง	มาตรการป้องกัน
1. สุขภาพ	ชาวบ้านมีสุขภาพที่ดี และ สถานบริการทางสุขภาพ สามารถรองรับ จำนวนประชาชนในพื้นที่	ระหว่างการก่อสร้างโครงการ - เกิดโรคติดต่อได้แก่ โรคที่เกิดจากแมลงพาหะนำโรค เช่น โรคมาเลเรีย ไข้เลือดออก ไข้ซัง โรคที่มึนน้ำและอาหาร เป็นสื่อ เช่น โรคท้องร่วง โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ - โรคไม่ติดต่อ ได้แก่ การได้รับสารพิษ สารเคมีต่างๆ เช่น สารหล่อลื่นต่างๆ ทำให้เกิดโรคภูมิแพ้ - บริการทางด้านสาธารณสุข ที่มีอยู่ไม่สามารถรองรับ ผู้ป่วยที่อาจมีเพิ่มมากขึ้นได้	การวางแผนงานระหว่าง	มาตรการป้องกัน 1) จัดทำทะเบียนประวัติแรงงานต่างถิ่นที่เข้ามาอาศัยอยู่ในพื้นที่ 2) จัดทำทะเบียนคัดกรองโรคและฉีดวัคซีนเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดต่อ 3) จัดอบรม และให้สูติศึกษาในการปฏิบัติตนในการสุขภาพโรค สุขศึกษาอาหารและน้ำ รวมถึงการอบรมด้านอาชีวอนามัยเบื้องต้นให้กับกลุ่มแรงงาน 4) การจัดการขยะ-ของเสียในระหว่างการก่อสร้าง เพื่อมีการดำเนินโครงการแล้วต้องมีการจัดเก็บที่ถูกต้องลักษณะ ห่างไกลจากแหล่งน้ำ 5) ควบคุมและป้องกันการฟุ้งกระจายของฝุ่นละอองจากรถบรรทุกวัสดุก่อสร้าง รวมถึงฝุ่นละอองจากการก่อสร้างโดยใช้ผ้าใบหรือวัสดุคลุมรถใหม่ติด ทำความสะอาดล้อรถบรรทุก และฉีดน้ำเพื่อลดฝุ่นละอองให้ชัดเจน พร้อมทั้งมีวัสดุคลุมหรือกันบริเวณก่อสร้างให้เรียบร้อย

ตาราง 13 (ต่อ) สรุปแนวทางและมาตรการป้องกันและผลกระทบทางด้านสุขภาพ

รายการ	ปัจจุบัน	ผลกระทบที่มีโครงการ	การเสนอแนะ	
			แนวทาง	มาตรการป้องกัน
		<p>หลังการก่อสร้างโครงการฯ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ระบบการส่งต่อผู้ป่วยรวดเร็วขึ้น สามารถรักษาได้ทันทีทั้งที่จากแพทย์ผู้เชี่ยวชาญ - อัตราการเจ็บป่วยด้วยโรคภัยแรง ลดลงเพราะมีการคัดกรองโรค - บุคลากรทางด้านสาธารณสุขมีความพร้อม - อุปกรณ์เครื่องมือทางด้านกายภาพที่มีความทันสมัยเพิ่มมากขึ้น 		<p>6) จัดทำแผนป้องกันอุบัติเหตุ</p> <p>7) ทางโครงการฯควรมีสถานพยาบาล โดยจัดให้มีแพทย์หรือพยาบาลประจำการอยู่ในช่วงเวลาดำเนินการเพื่อหลีกเลี่ยงอุบัติเหตุจากการทำงานได้</p> <p>8) ทางโครงการฯ ควรมีการจัดสร้างห้องสุขาให้เพียงพอับความต้องการ</p>